

Fredrikke

Organ for FoU-publikasjoner - Høgskolen i Nesna

Med sparsomme midler og uklare odds :
oppfølgingstilbud for nyutdanna lærere

Harald Nilsen og Knut Knutsen

Pris kr. 100,-
ISBN 82-7569-108-7
ISSN 1501-6889

2004, nr. 8

HØGSKOLEN I NESNA

Om Fredrikke Tønder Olsen (1856-1931)

Fredrikke Tønder Olsen ble født på handelsstedet Kopardal, beliggende i nåværende Dønna kommune. Det berettes at Fredrikke tidlig viste sin begavelse gjennom stor interesse for tegning, malerkunst og litteratur. Hva angår det siste leste hun allerede som ung jente "Amtmannens døtre".

Kildene forteller at Fredrikke levde et fascinerende og spennende liv til tross for sine handikap som svaksynt og tunghørt. Hun måtte avbryte sin karriere som gravørlærling fordi synet sviktet. Fredrikke hadde som motto: "Er du halt, er du lam, har du vilje kjem du fram." Fredrikke Tønder Olsen skaffet seg agentur som forsikringsagent, og var faktisk den første nordiske, kvinnelige forsikringsagent. Fredrikke ble kjent som en dyktig agent som gjorde et utmerket arbeid, men etter 7 år måtte hun slutte siden synet sviktet helt.

Fredrikke oppdaget fort behovet for visergutter, og startet Norges første viserguttbyrå. Hun var kjent som en dyktig og framtidsrettet bedriftsleder, der hun viste stor omsorg for sine ansatte. Blant annet innførte hun som den første bedrift i Norge vinterferie for sine ansatte.

Samtidig var hun ei aktiv kvinnesakskvinne. Hun stilte gratis leseværelse for kvinner, inspirerte dem til utdanning og hjalp dem med litteratur. Blant hennes andre meritter i kvinnesaken kan nevnes at hun opprettet et legat på kr. 30 000,- for kvinner; var æresmedlem i kvinnesaksforeningen i mange år; var med på å starte kvinnesaksbladet "Norges kvinder" som hun senere regelmessig støttet økonomisk.

Etter sin død ble hun hedret av Norges fremste kvinnesakskvinner. Blant annet er det reist en bauta over henne på Vår Frelses Gravlund i Oslo. Fredrikke Tønder Olsen regnes som ei særpreget og aktiv kvinne, viljesterk, målbevisst, opptatt av rettferdighet og likhet mellom kjønnene.

Svein Laumann

FORORD

Idéen til innovasjonsarbeidet ”Oppfølgingstilbud for nyutdanna lærere” ble født og utviklet i en rimelig optimistisk atmosfære. Vi takker daværende rektor Arna Meisfjord for pådriv til oss to som ble utpekt til innovatører. Prosjektet ble igangsatt som et pilotprosjekt og i småskala-utgave, men sparsom økonomisk støtte fra KUF førte til at arbeidet aldri vokste ut over ”prøve”stadiet. Det går fram i oppsummeringen at resultat fra prosjektet bygger på et heller spinkelt empirisk grunnlag. Vi to innovatører er likevel overbeviste om at arbeidet er gyldig ut over seg selv. Nettbasert veiledning vil kunne fungere dersom det gjøres noen andre grep enn det vi har gjort. Et stykke inn i vår prosess hørte vi mellom annet et konferanse-innlegg av Torlaug Løkensgard Hoel der hun presenterte nettbasert veiledning-/ oppfølging med sterkere etablert nærkontakt mellom veileder og veisøkere enn det vi hadde.

Foruten rektor Arna skylder vi takk til Eva Bjerkholt, Høgskolen i Telemark, for oppmuntring og råd hun kom med i vår startfase. Vi håper denne rapporten kan være et bidrag til medlemmene i det nettverket hun nå er leder for. Særsilt må også nevnes vår fagkollega Anne Lise Wie for den praktiske, nettbaserte kompetansen hun har tilført prosjektet.

Innovatørene Knut Knutsen og Harald Nilsen takker for seg og ønsker interesserte lesere velkommen til bords!

Harald Nilsen har 15 års praksis som språklærer og ped/psyk. rådgiver fra grunnskole, og praksis som norsklærer i Høgskole fra 1991. Han er Cand. Polit. og Cand. Philol. med hovedfag i pedagogikk med psykologi og klientsentrert rådgiving som støttedisiplin, hovedfag i allmenn litteraturvitenskap og hovedfag i nordisk språk og litteratur. Doktor art. (2000) innen disiplinen Anvendt språkvitenskap. Språkforskning, innlegg på språkkonferanser i inn- og utland. Medforsker i det nasjonale skriveforskningsprosjekt (KAL). Norges co-ordinator i Sokrates, Grundtvig-2 programmet ”The modules for improving professional and social competence for adult”, Norge, Lithauen og Hellas, 2002-2004. Publikasjoner (se under FORSKDOK, Høgskolen i Nesna). e-post: hn@hinesna.no

Knut Knutsen er Cand. Polit.med hovedfag i pedagogikk fra Ped. Forskn.institutt UiO (1972). Han har over 30 års erfaring med undervisning, utvikling av planer og studier og forskning innen det pedagogiske fagområdet i Høgskole. Det viktigste arbeidsområdet har vært pedagogikk / ped. teori og praksis i lærerutdanning. Internt FoU-prosjekt om ’Implementering av LU98’. Har hatt flere faglig-administrative lederoppgaver i HiNes organisasjon. Publikasjoner framgår av FORSKDOK, Bibl., HiNe. E-post: kkn@hinesna.no

INNHOLD:

LESEGUIDE	4
1. INNLEDNING	5
1.1 PROSJEKT: OPPFØLGING AV NYUTDANNA LÆRERE	5
1.2 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET.....	5
1.3 3-ÅRIG PROSJEKT VED HiNe (2000-2003): NETTBASERT OPPFØLGINGSTILBUD.....	6
1.4 NYERE PRIORITERINGER OG AKTUALITET	7
2 TEORI, FORSKNING OG UNDERSØKELSER	8
2.1 YRKESUTDANNING OG YRKESOSIALISERING	8
2.2 LÆRERUTDANNING OG YRKE	11
2.3 KANDIDATÅR	17
2.4 OPPFØLGING AV NYUTDANNA LÆRERE VED HiNe	18
2.5 VEILEDNING / RÅDGIVNING.....	20
<i>IKT-basert fjernveiledning</i>	20
<i>Forsøk med veiledning av nyutdanna lærere (HiT og HiO)</i>	22
3 UTVIKLING AV NETTBASERT OPPFØLGINGSTILBUD VED HINE	29
4 DESIGN OG EVALUERINGSMETODER	32
4.1 PROSJEKT-DESIGN	32
4.2 EVALUERINGSMETODER	33
<i>Spørreskjemaer til nyutdanna lærere</i>	33
<i>Spørsmål/tilbakemeldinger til skole-/barnehage- /oppvekst-ledere</i>	35
<i>Loggføring: internt ved HiNe</i>	36
5 GJENNOMFØRING AV OPPFØLGINGSTILBUDET	37
5.1 INFO TIL BRUKERE	37
5.2 HENVENDELSER (PÅMELDINGER) OG KONTAKTER.....	39
5.3 AKTIVITET PÅ NETTSIDENE.....	40
5.4 MØTER OG KONFERANSER (DELTAGELSE OG BIDRAG/ PUBLISERING).....	41
6 EVALUERING: TILBAKEMELDINGER OG SVAR	42
6.1 SVAR PÅ SPØRRESKJEMA	42
6.2 TILBAKEMELDINGER FRA SKOLE-/BARNEHAGE- /OPPVEKSTLEDERE.	44
6.3 ANALYSE AV INTERN LOGG	45
7 OPPSUMMERING	47
LITTERATUR	52
VEDLEGG	54

LESEGUIDE

Rapportens syv hovedavsnitt er strukturert i forhold til prosjektets forløp fra inspirasjons- og idéfasen til innhenting av fagstoff og referanse til oppfølgingstilbud som har vært relevant å sammenlikne oss med. Deretter følger prosjektets design med tilhørende evalueringsmetoder, selve den praktiske gjennomføringen, evaluering av prosjektet og sist oppsummering.

Kapittel 1) synliggjør i knappest mulig form bakgrunnen for at Høgskolen i Nesna tok tak i problematikk som knytter seg til nyutdanna lærere, og streker opp prosjektets hovedmål med tilhørende fire delmål.

Kapittel 2) presenterer ressurspersoner som har engasjert seg praktisk og/eller problematisert forhold som knytter seg til nyutdanna lærerers førstemøte med praksisfeltet. Fra praktiske opplegg vises særlig til Høgskolen i Oslo (HiO) og Høgskolen i Telemark (HiT). I kapitlet tangerer en begrepet ”kandidatår” fra NOU-utredninger, noe som signaliserer skoleoffentlighetens interesse for nyutdanna lærere. Kapittel 2 synliggjør ellers at problem og oppgaver rundt nyutdanna lærere er et kronglet felt å ferdes i. Visse betingelser synes å måtte oppfylles før nettbasert veiledning kan fungere tilfredstillende, og det synes som om et velfungerende oppfølgingstilbud må tilrettelegges og styres tydelig ovenfra.

Kapittel 3) beskriver de tekniske, brukerbaserte sidene i det nettbaserte tilbudet ved Høgskolen i Nesna.

Kapittel 4) presenterer oppskriften på design; målgrupper, henvendelse med spørreskjema, svarskjema og generelt om en triadisk modell for kontakt (veiledere – kandidater – skoleledere).

Kapittel 5) presenterer den praktiske gjennomføringen fra infobrosjyrer, innmeldingsprosedyrer m/svarslipper, interessefrekvenser, nettaktivitet, besøksfrekvens på nettet. Her skisseres også summarisk HiNe´s synliggjøring for det offentlige rom.

Kapittel 6) om Evaluering viser at fra flere hold er det interesse for at nyutdanna bør følges opp (støttefunksjoner), og nyutdanna selv synes å kjenne sitt eget behov for støtte. Men det viser seg å være et stor gap mellom å *vite* og *ville* og *erkjenne* til å sette ut i livet praktiske tiltak.

Kapittel 7) summerer opp HiNes prosjekt i forhold til hovedproblemstilling og delmål som presenteres i kapittel 1).

1. INNLEDNING

Denne rapporten beskriver et treårig prosjekt ved HiNe. Førsteamanuensis dr. art. Harald Nilsen og høgskolelektor Knut Knutsen har vært prosjektledere for og gjennomført prosjektet med interne FoU-ressurser og en viss økonomisk støtte fra KUF/UFD til driftsutgifter. Innledningen vil kort beskrive prosjektets bakgrunn og innhold.

1.1 Prosjekt: Oppfølging av nyutdanna lærere

Problemområdet tar utgangspunkt i overgangen fra utdanning til yrke. Dette kan omfatte både profesjonsutdanningen og hvordan denne forbereder til yrket, og selve yrkessosialiseringen - hvordan yrkesutøveren sosialiseres inn i sitt yrke. Prosjektet handler altså om overgangen fra lærerutdanning til læreryrket.

Prosjekttittel :   **OVERGANGEN FRA UTDANNING TIL YRKE**
                              Oppfølgingstilbud for nyutdanna lærere

1.2 Bakgrunn for prosjektet

I utredningen om ny lærerutdanningsreform (LU98) (NOU 1996:22) ble det foreslått å innføre et *kandidatår* med oppfølging og veiledning av nye lærerkandidater. I NOU-utredningen ble kandidatåret koblet sammen med *skikkethetsvurdering* av de nye lærerne. Forslaget om kandidatår ble som kjent ikke vedtatt.

Behovet for en oppfølging av nyutdanna lærere er likevel godt dokumentert i NOU-utredningen, og dette behovet er erkjent av de fleste som har med lærerutdanning å gjøre, inklusive fagmyndighetene i KUF/UFD.

Bl.a. på bakgrunn av dette ble følgende tiltak for nyutdanna startet ved HiNe fra 1997:

- ”Trøste- & bæretelefon” med tilbud om å ringe fagfolk ved HiNe for støtte og råd;
- et årlig ”Erfaringsseminar” (”praksissemnar”) der nyutdanna blir invitert til HiNe for å presentere og drøfte erfaringer fra sitt første yrkesår. (Se nærmere kap. 2. 4)

Starten av dette oppfølgingsprosjektet var et resultat av KUF-departementets klare utsagn og satsing på oppfølgingstilbud til nyutdanna lærere i St.melding nr. 12 (1999/2000): ”Rekrutteringsmeldinga”. HiNe ble her eksplisitt nevnt: «Departementet vil leggje til rette for at høgskolane i Oslo og Nesna kan organisere *oppfølgingstilbod for nyutdanna lærerarar.* »

Denne formuleringen ble tolket som et løfte om støtte og en invitasjon fra KUF om å søke om prosjektmidler, noe HiNe gjorde. (Se nærmere kap. 3)

1.3 3-årig prosjekt ved HiNe (2000-2003): Nettbasert oppfølgingstilbud

Prosjektet fikk økonomisk støtte fra KUF/UFD, om enn vesentlig mindre enn forventet (se kap. 3). Det ble organisert som FoU-prosjekt m/tidsressurser fra HiNe (2000/01, 2001/02 og 2002/03) til førsteamanuensis Harald Nilsen og høgskolelektor Knut Knutsen. Driftsmidlene ble begrenset til KUFs årlige støtte på kr. 50.000 pr. år i 3 år.

Framdriftsplan: 2000/2001:   Pilotprosjekt (småskala) med evaluering
                               2001/2002:   Hovedprosjekt
                               2002/2003:   Evaluering, evt. generalisering til nasjonal bruk.

Prosjektets hovedproblemstilling ble formulert slik:

Kan lærerutdanningsinstitusjonene i samarbeid med skole-/barnehage-eiere og -ledere utvikle og iverksette oppfølgingstiltak som er til hjelp og støtte for nyutdanna lærere i overgangen fra utdanning til yrke?

Presisering og utdyping av problemstillingen:

Generelt bør oppfølgingstiltakene ha preg av *tilbud om kontakt og veiledning/rådgiving* i tilknytning til yrkesutøvelsen som lærer/førskolelærer.

På lang sikt bør HiNe (og andre lærerutdanningsinstitusjoner) satse på

- et helhetlig opplegg for oppfølging og veiledning av nyutdannede lærere.
- å samordne sine tilbud med mer lokal kontakt med og hjelp (veiledning, støtte) fra f.eks. rektor/ styrer, kolleger og tidligere medstudenter
- å benytte fjernveiledning basert på ny teknologi.

Prosjektets hovedmål og delmål:

(Videreføring av pilotprosjekt 2000-2001 som hovedprosjekt 2001-2002)

HOVEDMÅL:

Utvikling, iverksetting/gjennomføring og evaluering av relevante *oppfølgingstilbud for nyutdanna lærere* i det første yrkesaktive året.

Teoretisk belysning av forhold rundt yrkessosialisering og oppfølging/ veiledning av nyutdanna.

DELMÅL 1: Utvikle (planlegge og begrunne) relevante og gjennomførbare oppfølgingstilbud ut fra aktuell teori og erfaringer.

DELMÅL 2: Organisere og iverksette utvalgte oppfølgingstilbud/tiltak overfor aktuelle brukere; primært nyutdanna lærere (men også evt. skoler/rektorer og barnehager/styrere).

DELMÅL 3: Gjennomføre evalueringstiltak i forhold til aktuelle brukere av de gjennomførte oppfølgingstilbudene, og med relevans til aktuell teori.

DELMÅL 4: Sluttevaluering: Konklusjoner og rapportskriving.

Oppfølgingstilbudenes funksjon og brukervennlighet, og eventuelle indikasjoner og svar på mer teoribaserte hypoteser om yrkessosialisering og oppfølging/veiledning.

Eventuell generalisering til nasjonalt bruk.

1.4 Nyere prioriteringer og aktualitet

I Stortingsmelding nr.16 (2001-2002): "Kvalitetsreformen - Om ny lærerutdanning: mangfoldig - krevende - relevant", er det tatt med et eget kap. 6 'Veiledning av nyutdannede lærere'. Dette bygger i stor grad på forsøk/utprøving av slik veiledning ved HiO og HiT. (Se nærmere kap. 2.5)

Men departementet legger likevel opp til en videre utvikling og utprøving av egnede oppfølgings-/veiledningstiltak for nyutdannede lærere. UFD utlyser et nytt 3-årig prosjekt: 'Veiledning av nyutdannede lærere' med UFD-støtte fra 2003 (brev 10.12.02). Hovedvekten legges på veiledning, men med utstrakt bruk av 'fjernveiledning' via IT / nettbaserte opplegg.

HiNe har også denne gangen søkt - sammen med noen kommuner på Helgeland og via Fylkesmannens utdanningsavdeling - om å få delta i det nye prosjektet.

2 TEORI, FORSKNING OG UNDERSØKELSER

Dette kapitlet vil omhandle teori, forskning og undersøkelser som kan belyse det generelle perspektivet 'overgangen fra utdanning til yrke', og den mer konkrete problemstillingen 'oppfølging av nyutdanna lærere'.

2.1 Yrkesutdanning og yrkessosialisering

Forsknings-/fagområdet som dekker temaet 'overgang fra utdanning til yrke' omfatter for det første hvordan nyutdannede yrkesutøvere sosialiseres inn i sitt yrke/profesjon. I videre forstand omfatter det også *profesjonsutdanning* og kvaliteten av denne; nærmere bestemt kvalitetskriterier knyttet til sammenhengen mellom den kompetanse utdanningen gir og krav til god yrkesutøvelse. Problemområdet dreier seg om profesjonsutdanningens relevans og anvendbarhet; altså hvor anvendelig og funksjonell den er som grunnlag for yrkesutøvelsen.

En *profesjon* defineres generelt oftest ut fra to kjennetegn:

- det er en "akademisk utdannet yrkesgruppe" som har en mer eller mindre selvstendig vitenskapelig kompetanse; og
- den er knyttet til en avgrenset "praktisk virksomhet" der de utnytter sin akademiske viten som forutsettes å være anvendbar og nyttig i yrkesutøvelsen.

(Nylehn og Støkken 2002, s. 24-25)

Dr. philos. Anne Marie Støkken peker også på endrings- og utviklingstendenser der

". . . *arbeidskonteksten* relativt sett blir viktigere enn før i relasjonen utdanningssystem - arbeidsliv, både som læringsarena og som premissleverandør for de tradisjonelle lærestedene." (Nylehn og Støkken 2002, s. 36)

I samme bok ('De profesjonelle') spør professor Pål Repstad i et kapittel (9): "Virker utdanning?" (Nylehn og Støkken 2002, s. 153 f) Han systematiserer ulike syn på *profesjonssosialisering* slik:

(1) Verdier og ferdigheter tilegnet i utdanningen bæres nokså direkte med inn i yrkes-/profesjonsutøvelsen. De vedlikeholdes og eventuelt videreutvikles gjennom kolleger/tidligere studiekamerater.

(2) Utdanningen gir formelle eksamener og vitnemål, og disse fungerer først og fremst som

sertifisering og 'inngangsbillett' til yrket/profesjonen. Tilegnelse av ferdigheter m.m. skjer hovedsakelig i *arbeidskonteksten*, bl.a. gjennom mer erfarne kolleger og forventninger fra sentrale samarbeidspartnere.

Tilegnelsen av verdier, ferdigheter o.s.v. i yrkessammenheng skjer ofte som "re-læring"; for eksempel et mer 'realistisk' / kynisk/ pessimistisk syn på elever/klienter, med vekt på "overlevelses-strategier" i yrkesutøvelsen.

Repstad peker også på to 'retninger' under dette sosialiseringssynet:

- (a) Arbeidsplassen *former /'ny'*-sosialiserer yrkesutøverne: de får nye forventninger og forbilder som medfører reelle endringer i verdier og ferdigheter.
- (b) Maktforhold og ressursbegrensninger på arbeidsplassen *tvinger fram* kompromisser og 'snarveier' i yrkesutøvelsen, mens opprinnelige grunnverdier, holdninger og standarder fra utdanningen beholdes.

Professor Repstad sier videre at det er lite forskningsmessig støtte for det første synet; at verdier, ferdigheter o.s.v. som tilegnes i yrkesutdanningen bæres direkte med inn i yrkesutøvelsen (1). Det synes å være relativt lite yrkessosialisering i selve utdanningen. Nå er jo dette problematisk rent undersøkelsesmetodisk, da det ofte er vanskelig å registrere hva kandidater rent faktisk tilegner seg i (og 'bærer med seg' fra) utdanningen. Dagens eksamen- og vurderingssystem i profesjonsutdanninger har vel klare svakheter når det gjelder å avklare kandidaters *reelle* yrkeskompetanse, holdninger og lignende. Det er ofte stor avstand mellom dette og de forventninger og forutsetninger som ligger i utdanningenes intensjoner og mål.

Ifølge Repstad er det en viss forskningsmessig støtte for at yrkessosialiseringen hovedsakelig skjer i arbeidskonteksten (2). Men også her er det metodiske uklarheter. Yrkesverdier, holdninger o.s.v. kan i stor grad bestemmes av seleksjon og ulik rekruttering til utdanninger/yrker. Yrkesutøvere kan altså tenkes å velge utdanning/yrke ut fra et behov for å 'tilpasse' egne etablerte verdier og holdninger til forventede 'yrkes-verdier/-holdninger'. Det er likevel en klar tendens til at " . . . arbeidslivet former yrkesutøvelsen sterkere enn utdanningen gjør det." (Nylehn og Støkken 2002, s. 155)

Et par utviklingstrekk ser dessuten ut til å kunne forsterke denne tendensen:

- det skjer en klar akademisering av høgskoleutdanninger som kanskje fjerner yrkesutdanningen fra yrkesfeltet; historisk sett går yrkesutdanningene "fra yrkesskoler til små universiteter".

- sosialisering blir i økende grad en aktiv prosess som preges av autoritets skepsis og individualisme, noe som kan svekke utdanningenes påvirkningskraft.

(Nylehn og Støkken 2002, s. 157-158)

Pål Repstad er også opptatt av at spørsmålet om yrkesutdanning og yrkessosialisering ikke kan besvares helt løsrevet fra en samfunnsmessig kontekst. Han antar at ulike sosial og samfunnsmessig tilhørighet (klasse, kjønn, o.s.v.) kan innebære ulike *kunnskapssyn* som i sin tur påvirker studentens tilpasning til og utbytte av studiet. Klare forskjeller mellom lærestedets/utdanningens kunnskapssyn og studentens kan medføre en økt kritisk holdning og lite tilbøyelighet til å 'bære med seg' verdier og holdninger fra utdanningen.

Repstad nevner tre ulike kunnskapssyn:

1. Allmenndannende kunnskapssyn (vekt på "akademisk" og "kulturarv"),
2. Teknisk-instrumentelt kunnskapssyn (rasjonalistisk, anvendt vitenskap, teknologi)
3. Praksis- og erfaringsbasert kunnskapssyn ("praktiker", "mester - lærling")

(Nylehn og Støkken 2002, s. 163-165)

Det hevdes for øvrig at nyutdannede yrkesutøvere heller bør anses å være i begynnelsen av enn ved slutten av prosessen med å tilegne seg profesjonelle holdninger og ferdigheter (dyktighet). Dette gjelder kanskje i særlig grad utdanning og yrkessosialisering av lærere. I en vurdering av det norske opplæringsystemet som en kommisjon oppnevnt av OECD (1990) har gjennomført, heter det bl.a. (s. 28):

"Finally, teachers, and particularly young teachers, should be well supported and counselled and not left to find their own way. In particular, teachers just leaving initial teacher training should be regarded as being at the beginning and not the end of the acquisition of professional attitudes and skills. We were surprised to hear there was no effective periode of probation and counselling in these early years of teaching work."

Likevel må det selvsagt stilles krav til profesjonsutdanninger generelt - og lærerutdanninger spesielt - om at de legger et så godt grunnlag som mulig for den videre yrkessosialiseringen. Dessuten må det stilles krav om tilstrekkelig kompetanse og skikkethet også i starten av yrkesutøvelsen.

2.2 Lærerutdanning og yrke

Undersøkelser og forskning tyder på at allmennlærerne ofte er kritiske til den grunnutdanningen de har fått.

En studie (Jordell, 1991) viser at lærergruppen gjennomgående uttrykte større misnøye med den utdanningen de har fått enn de andre yrkesgruppene som ble spurt. Mer enn halvparten av lærerne uttrykte seg negativt om sin egen lærerutdanning, og 10 % var meget lite tilfreds med det grunnlaget de hadde fått for å arbeide som lærer. Lærerne ønsker ofte mer praksis i utdanningen, og ønsker i det hele mer praktisk orienterte studier. Disse funnene er i samsvar med funn i andre land.

I en undersøkelse av Trygve Bergem (1994) ble lærerstudenter som stod ved avslutningen av sin utdanning bedt om å vurdere de pedagogiske komponentene av utdanningen. Omkring halvparten av studentene mener at de har fått tilfredsstillende hjelp til å vite hvordan de skal takle de praktisk-metodiske spørsmålene når de kommer ut i skolen. Praksiskomponenten trekkes fram som noe av det mest positive i utdanningen. Mer enn halvparten av studentene etterlyser imidlertid hjelp og veiledning til å takle konfliktsituasjoner i og utenfor klasserommet. Mer enn en fjerdedel mener at den fagmetodiske veiledning de har fått, er for dårlig, og en betydelig gruppe av studentene etterlyser hjelp og veiledning til å takle differensieringsproblemene. (Bergem 1994)

Lærerutdanningen i Norge blir sett på som en yrkesutdanning med relativt godt feste i praksis. Men det å stå overfor en klasse uten støtte og spesiell kunnskap om klassen, kan være en erfaring vi ikke har forberedt våre lærerstudenter godt nok på. Kanskje den *kontekstuelle kunnskapen* som utvikles gjennom erfaring er undervurdert, eller er vanskelig å få med i selve utdanningen, slik at den nyutdanna ikke er tilstrekkelig forberedt på det som møter dem ute i skolen?

Unn Stålsett skriver i den avsluttende rapporten for 'Pilotprosjekt: Oppfølging av nyutdannede lærere' (Høgskolen i Oslo):

”Skal den kontekstuelle kunnskapen bli til hjelp i stadig nye situasjoner, må erfaringene bearbeides og settes i sammenheng med andre erfaringer og annen form for kunnskap. Da utvikler vi det Handal og Lauvås (1982) kalte for vår praksisteori.”

(Stålsett 2003, s. 12)

Andy Hargreaves (1994) skriver følgende om lærerens første jobb som nyutdanna lærer:

”Det er ingen periode som er viktigere for utviklingen av lærere enn den første introduksjonen i læreryrket. Altfor lenge, og i en trist kontrast til de fleste andre profesjoner, blir nye lærere fullstendig overlatt til seg selv til å kjempe med kompliserte og meget utfordrende krav i sin første jobb og i en profesjonell isolasjon. Kjempende videre uten hjelp, ofte med klasser og i rom som andre lærere ikke ønsker, har de måttet på det beste tolerere likegyldighet eller bli neglisjert av sine eldre kolleger. På det verste har de måttet bevise at de mestrer organisering og disiplinering ved å utholde ildprøver som alle nye rekrutter skulle tåle.” (Gjengitt fra Stålsett 2003, s. 11)

Maria A. Flores har basert sin doktoravhandling ved universitetet i Nottingham på oppfølging av nyutdanna lærere i Portugal (Flores 2002). Undersøkelsen viser at det er den interaktive, mellommenneskelige arena nyutdannede lærere opplever som mest problematisk. Hun nevner følgende temaer:

- å motivere elevene
- å hankses med individuelle forskjeller (tilpasset opplæring)
- disiplinproblemer (ro i klassen, takling av enkeltelever)
- vurdering av elevenes arbeider
- klasseledelse og
- bruk av tiden (orden og struktur).

I parenteser er satt opp tilsvarende utfordringer nevnt av de nyutdannede lærerne i pilotprosjektet ved HiO. Det er med andre ord stort samsvar mellom de utfordringene de nyutdannede i Oslo sto overfor og de Flores (2002) finner i sin forskning.

(Gjengitt fra Stålsett 2003)

Sidsel Hauge (2001) skriver i rapporten fra pilotprosjektet ved HiO om ”Veiledning til nyutdannede førskolelærere” om tilsvarende erfaringer. Det relasjonelle aspektet (mellom voksne) er i fokus hos de nyutdannede, i tillegg til de mer formelle sidene; rolledefinisjon, ansvarsavklaring, ledelse.

Også Flores’ undersøkelse viste at de nyutdanna sin læring på jobben foregikk hovedsakelig i isolasjon og den var svært oppgaveorientert. De nye lærerne var overveldet over omfanget av og variasjonen av plikter som var forventet av dem. De fikk et stort behov for å lære

øyeblikkelig og mens de holdt på med jobben. Det måtte bli en prøve- og feilemetode.

Læringsprosessen foregikk i en tvangssituasjon. Det ble m.a.o. tvingende nødvendig å bli profesjonelle ved å få mest mulig mening ut av de daglige erfaringene og ved å ta beslutninger i sin egen kontekst. De utviklet en overlevelsesstrategi.

Flores (2002) skriver at det de nyutdannede ønsker seg av hjelp i startfasen er følelsesmessig støtte, å ha en veileder, og muligheten til å dele erfaringer med andre kolleger. Hun fant at det særlig var skolekulturen og skolens ledelse som hadde betydning for hvordan nye lærere lærte og utviklet seg over tid. Kommunikasjonen på skolen og kvaliteten av ledelsen ble sett på som nøkkelfaktorer når det gjaldt å bestemme retningen på lærernes læring i yrkessituasjonen. Slike ting som vilje til å hjelpe, støtte og å gi informasjon ble ansett for å være nøkkelfaktorer for læringsprosessen på arbeidet. Dermed ble skoleledernes rolle en nøkkelfaktor når det gjaldt å bestemme læringsprosessens natur på arbeidsplassen. Det var i samsvar med tidligere forskning (Fernandez 2000; Barker 2001) hvor lærerne rapporterte betydningen av oppmuntring, støtte og en informativ ledelse. (Gjengitt fra Stålsett 2003)

Hauge (2001) refererer det såkalte ”praksissjokket” (eller ”virkelighetssjokket” som Hauge foretrekker å kalle det (s. 73) etter Veenmann (1984) som peker på fem ulike tegn på at nyutdannede faktisk utsettes for og opplever et slikt ”praksissjokk”:

1. Hvordan de ser på problemene de møter. Problemene beskrives og vurderes subjektivt. Beskrivelsene er preget av opplevelsen av arbeidspress, stress og fysiske og psykiske belastninger.
2. De opplever at de endrer atferd, på den måten at de gjør noe annet enn det de selv mener er rett på grunn av ytre press.
3. De endrer holdninger på det vis at de endrer synet på hva som er rett måte å handle på. Dette går særlig på at man går fra å tro på moderne undervisningsmetoder til mer tradisjonelle metoder.
4. De opplever en endring av personlighet gjennom at de endrer seg på noen følelsesmessige områder (blir mer labil/stabil) som igjen gjør at man endrer selvbilde.
5. Noen forlater læreryrket. Skuffelsen over det de opplever gjør at de forlater yrket på et tidlig tidspunkt. (Hauge 2001, s. 51-52)

I Norge ble pedagogikkfaget i lærerutdanningen redusert til 10 vektall (30 studiepoeng) i begynnelsen av 1990-årene, og kunnskap om veiledning er sannsynligvis vektlagt i vekslende grad i pedagogikkundervisningen. De nyutdannede som uttalte seg om veiledning det andre

året, viste at de hadde liten innsikt i hva veiledning dreide seg om. Deres beredskap i forhold til hva dette tilbudet skulle handle om, var dermed usikker. (Stålsett 2003, s. 14)

Flores (2002) fant at læringen på arbeidsplassen i økende grad ble fokusert på klasseroms-situasjonen ettersom tiden gikk, og *at dårlige erfaringer på arbeidsplassen førte til tradisjonell undervisning.*

Det som skjedde med de nyutdannede lærerne, var ifølge Flores at de endret seg fra å være opptatt av mer induktive og elevsentrerte tilnærminger til undervisningen, til å bli mer tradisjonelle og lærersentrerte. Anne-Lise Arnesen (2002) bekrefter også i sin undersøkelse denne dominansen av den tradisjonelle og lærersentrerte undervisningen. Forklaringen på denne utviklingen synes å være problemene de hadde med klasseledelse, kombinert med sosialiseringprosessen på arbeidsplassen.

Flores (2002) fant også *at lærerutdanningen opplevdes å ha liten betydning for de nyutdannedes praksis.*

Når det gjaldt relevansen av praksis i lærerutdanningen, ble den beskrevet som slitsom og stressende av 9 av 14. Med hensyn til betydningen av den læring de fikk med seg og relevansen til deres nåværende jobb, så var den avhengig av hvor dyktige veilederne var, og til i hvor stor grad atmosfæren var støttende innen skolen, og til teamarbeidet. Hun referer til annen forskning hvor det er gitt svært negative rapporter når det gjelder forholdet mellom teori og praksis i lærerutdanningen (San 1999, Hauge 2000, Hobson og Tomlinson 2001). Eraut (2001) hevder at det i den formelle utdanning hersker en begrenset forståelse av kunnskap og læring.

De nye lærerne nedvurderte sin formelle utdanning dvs. egen lærerutdanning og dens praksis. På den annen side oppvurderte de normer og verdier som de tilegnet seg på arbeidsplassen, og som førte til at de forkastet teorier de hadde tilegnet seg i sin egen utdanning og som de så på som urealistiske. (Stålsett 2003, s. 16-17)

Men ikke bare introduksjonsåret er viktig. De nyutdannede rapporterte negative reaksjoner også det andre året i jobb som lærere. Det handlet fortsatt om isolasjon, manglende støtte og følelse av ensomhet i jobben, frustrasjon og ønske om å gi opp (Flores 2002, i Stålsett 2003).

Unn Stålsett (2003) oppsummerer hvordan hun mener lærerutdanningen kan gjøres mer relevant:

- forskning viser at det nytter å fremme *refleksjon* som et nøkkelprosjekt i lærer-utdanningen; kontinuerlig refleksjon over lærerrollen og måten lærerrollen er rammet inn på og satt ut i praksis.
- trekke fram *praksissjokket*, og forberede begynnende lærere for livet i en skole i stadig endrede tider.
- at lærerutdanningsinstitusjonene tar et *helhetsperspektiv* ved å: lage partnerskap med skoler (og barnehager); starte en dialog mellom utdannere, veiledere og de som skal veiledes for å bygge broen mellom teori og praksis; og at perspektivet må være livslang læring.
- ta på alvor lærerstudentenes *tidligere erfaringer og oppfatninger* av undervisning, læring og det å være lærer, og gi lærerstudentene meningsfylte muligheter til å analysere og reflektere over egen tro og egne verdier. Dette har betydning for deres forståelse av hvordan bli lærere, og deretter hvordan de vurderer sin utdanning både på lærer-utdanningsinstitusjonen og på arbeidsplassen gjennom sin undervisningspraksis.

Sidsel Hauge (2001, s. 75) uttrykker tilsvarende forventninger til en (førskole-) lærerutdanning for å forberede studentene bedre for starten på yrkeslivet. Hun peker imidlertid på at "virkelighetssjokket" neppe kan unngås helt. Når noen begrunner "virkelighetssjokket" med at utdanningen er for generell, og at studentene burde få en mer spesifikk opplæring og mer praksis, er dette lite holdbart. Barnehagene kan neppe forvente å få ut "et ferdig førskolelærer-produkt". Enkelte sider av yrkesutøvelsen må læres/erfares i selve yrkespraksisen. (Hauge 2001, s. 71 og 73)

De seneste lærerutdanningsreformene (LU98 og Kvalitetsreformen) har kanskje nærmet seg disse forutsetningene ved bl.a. å formulere *krav om utvidete kompetanseområder* i lærer-utdanningene (faglig, didaktisk, sosial, yrkesetisk og utviklings-kompetanse), og generelle intensjoner om en sterk *yrkes- og praksisretting* av lærerutdanningene. Mye kan imidlertid tyde på at den lokale implementering og tilpasning av disse intensjonene ved den enkelte lærerutdanningsinstitusjon møter strukturell motstand og går temmelig tregt. (Se bl.a. pkt. 2.1 ovenfor om 'akademisering' av høgskoleutdanninger.)

Norskfagets plass i lærerutdanningen og i yrkesutøvelsen som lærer.

Norskfaget er tatt med i denne sammenhengen da det representerer det fagspesifikke i dette prosjektet. (se kap. 3)

Norskfaget i lærerutdanningen er et konglomerat av delemner, og framstår helst som et kunnskapsfag. Faget som et ferdighetsfag - det vil si fagets redskapsside - blir i mindre grad ivaretatt. Nedprioritering av ferdighetsfaget norsk berøver studentene den viktigste erfaringen med faget, det pedagog og språkforsker Moslet (1999) kaller "eksemplarisk læring" som betyr å erfare faget i skolerrelevante språksituasjoner. En kan med andre ord vedgå at det er først når studentene kommer ut som nyutdannede lærere i skolehverdagen at de får erfaring med norskfaget i skolerrelevante kontekster. Det er da de erfarer og skaffer seg bevissthet om språkets styrende og regulerende funksjon, språkets ekspressive funksjon, språkets mestringsfunksjon, språkets heuristiske funksjon, kort sagt språket som sosial praksis, språket som "verktøy" til å takle situasjoner og relasjoner (Nilsen 1998).

Et annet sentralt punkt i norskfaget gjelder evalueringsproblematikken. Bare i liten grad gir norskfaget i lærerutdanningen rom for evaluering innenfor grunnskole-autentiske forståingsrammer - det vil si norskfaget som produkt, som situasjon, som interaksjon, kort sagt norskfagets funksjon i samspillprosesser og som samarbeidslæring (Moslet 1999: 13). Evalueringsproblematikken er et av fire punkt som løftes fram i oppsummeringskapitlet i elevtekstforskeren Nilsens doktorgradsavhandling (1999: 259f.).

En viser også til det nasjonale evalueringsprosjektet - det såkalte KAL-prosjektet (KVALITETSSIKRING AV LÆRINGSUTBYTTE) - som avsluttes med en Forskningsrapport, Bind I og II, våren 2004.

Som kort oppsummering av pkt. 2.2 kan en si at svært mange lærerstudenter og -kandidater er kritiske til sin utdanning. De mener at den i liten grad er relevant i forhold til yrkespraksis og yrkesutøvelse. Undersøkelser tyder imidlertid på at mye av yrkes-sosialiseringen og utvikling av den *kontekstuelle kunnskapen* må skje i selve yrkesutøvelsen.

Lærerutdanningen kan imidlertid gjøres mer relevant særlig ved å ta opp og bevisstgjøre lærerstudentene i forhold til mulig 'praksissjokk', læring av kontekstuell kunnskap i selve yrkesutøvelsen, veiledning o.s.v..

Behovet for en systematisk veiledning av nyutdanna lærere dokumenteres også klart.

2.3 Kandidatår

I utredningen om ny lærerutdanningsreform LU98: "Lærerutdanning. Mellom krav og ideal" (NOU 1996:22) ble det foreslått å innføre et *kandidatår* med oppfølging og veiledning av nye lærerkandidater. I NOU-utredningen ble kandidatåret koblet sammen med *skikkethetsvurdering* av de nye lærerne. Forslaget om kandidatår ble som kjent ikke vedtatt. Behovet for en oppfølging av nyutdanna lærere er likevel godt dokumentert i NOU-utredningen, og dette behovet er erkjent av de fleste som har med lærerutdanning å gjøre, inklusive fagmyndighetene i KUF (og senere UFD). NOU-utvalget slutter seg til vurderingen fra OECD-kommisjonen (ovenfor), og mener det er på høg tid å opprette en systematisk veiledning og oppfølging av nyutdanna lærere.

Undersøkelser blant lærere tyder på at det som i størst grad preger deres egen praksis, er det de selv har opplevd som elever og de inntrykk de får på sin første arbeidsplass (Jordell 1989). Lærerutdanningen alene later dermed ikke til å bety så mye som man kanskje skulle tro. Oppfølging og veiledning bl.a. fra den institusjonen som har gitt lærerutdanningen, vil være et interessant virkemiddel for å knytte lærerutdanningen nærmere sammen med starten på læreryrket.

Nå kan det kanskje stilles spørsmål ved om alle de nyutdanna kan får en tilstrekkelig tett og funksjonell oppfølging fra sin opprinnelige utdanningsinstitusjon, da disse erfaringsmessig rekrutterer lærere til hele landet.

Men en slik oppfølging vil uansett kunne hjelpe kandidatene i vesentlig større grad enn tidligere til å omsette egen utdanning til praktisk handling og til kritisk refleksjon over egen yrkesutøvelse.

Mange sider ved en lærers arbeid læres bare gjennom praksis. Deler av dette lærer studentene gjennom praksisperiodene i lærerutdanningen, men disse periodene er relativt korte. I tillegg arbeider ofte mange lærerstudenter sammen i forholdsvis store grupper, og store deler av tiden er en øvingslærer til stede sammen med studentene. Alt dette fører til at pedagogisk praksis får en lite realistisk ramme i forhold til de arbeidsforhold lærere møter i framtidig yrke.

Gjennom oppfølging og veiledning vil de nyutdannede lærerne både møte en realistisk arbeidssituasjon og få råd og veiledning konkret knyttet til en rekke av de oppgavene de må mestre som selvstendige yrkesutøvere (bl.a. ledelse og administrasjon av barnehager og skoler, kontakt med hjem, foreldre og foresatte, kontakt med samarbeidsinstitusjoner utenfor barnehage og skole, erfaring med barnehage og skoler som lokale kultur- og ressursentra).

NOU-utvalget forutsetter at lærerutdanningsinstitusjonene må ha ansvar for oppfølging og veiledning av sine nyutdanna lærere ved den arbeidsplass de selv velger som sin første arbeidsplass, bl.a. ved bruk av fjernveiledning. Bruk av ny kommunikasjonsteknologi (f.eks. e-post og elektroniske konferanser) vil også gi de nyutdanna lærerne mulighet for innbyrdes kontakt og dermed mulighet til å skape et sosialt læringsmiljø i forlengelse av lærerutdanningen. Etter NOU-utvalgets mening kan dette i tillegg bidra til å bygge opp bedre IT-kompetanse blant lærere. (NOU 1996:22, s. 126 - 127)

2.4 Oppfølging av nyutdanna lærere ved HiNe

Også lokalt ved HiNe har det vært en økende erkjennelse av behov for oppfølging og veiledning av nyutdanna lærere. Denne erkjennelsen har dels basis i NOU-utredningens fokusering på behovet for oppfølging etter endt ordinær utdanning (NOU 1996:22), men er også helt i samsvar med egne erfaringer som lærerutdannere. Man har innsett behovet for å sette lærerkandidatene bedre i stand til å møte det såkalte 'praksissjokket' som de utsettes for når de med basis i kunnskaper og innsikt fra den relativt avskjermete studiesituasjonen konfronteres med 'virkeligheten' i sin første jobb som lærer.

Generelt er en ved HiNe også opptatt av å gjøre lærerutdanningen mer yrkes- og praksisrettet, bl.a. i samsvar med ny Rammeplan for 4-årig allmennlærerutdanning (LU98), og å kvalifisere studentene/lærerne ut fra de krav som reformene i grunnskolen (L97) og endringene i barnehagen stiller. Vi antar at en mer systematisk oppfølging og veiledning av nyutdanna lærere kan bidra til dette, sammen med de tilbakemeldingene vi kan få fra de nyutdanna lærerne om den høgskolebaserte og øvingsskole-/barnehagebaserte lærerutdanningen.

HiNe har siden studieåret 97/98 gjennomført tiltak for oppfølging av nyutdanna lærere:

- Ein "Trøste- og bære-telefon" med tilbud om å ringe høgskolen 'kvar torsdag frå kl. 13.30 til 15.30 og frå kl. 19 - 20. Du vil då bli sett over til vår «Trøste-&-bære-telefon», der du vil møte ein fagperson som du kan drøfte spørsmål/problem med eller berre snakke med om dine erfaringar. '

- Eit "Erfaringsseminar" ("praksisseminar") ved HiNe der nyutdanna førskole- og allmennlærarar vert inviterte til HiNe ein dag i vårsemesteret for å fortelja om og drøfte sine erfaringar i den nye lærarjobben med avgangsstudentar og fagfolk.

(jf. VEDLEGG 2)

"Trøste- og bæretelefonen" ble svært positivt vurdert av så vel nyutdanna lærere som fagpersonale fra HiNe i den evalueringen som ble gjennomført våren -98.

"T & B-telefonen" fikk stor oppslutning både fra nyutdanna lærere og fagpersonale ved HiNe, selv om ganske få av de nyutdanna faktisk benyttet tilbudet. I spørreundersøkelsen blant de nyutdanna lærerne svarer over 2/3 at 'dette er et godt tilbud til nyutdanna lærere'. Flere av svarpersonenes kommentarer uttrykker en enda klarere positiv holdning til tilbudet om en "T & B-telefon". De roser HiNe for å ha kommet med dette tilbudet.

Det virket som om "Trøste- og bæretelefonen" hadde en stor og positiv *symboleffekt*, som HiNe burde forsøke å opprettholde og bygge videre på. Til tross for at relativt få faktisk benyttet seg av tilbudet, oppfattet åpenbart mange det som svært positivt at HiNe "brydde seg" og hadde omtanke for de nyutdanna lærerne. (Knutsen 1998)

Det er gjennomført "erfaringsseminar" på HiNe hvert år siden 1998. Våren-03 var det sjette i rekken. Det er også kalt "praksisseminar: en møteplass for tidligere og nåværende lærer- og førskolelærerstudenter og lærerutdannere." Seminaret er en del av HiNes satsing på oppfølging av nyutdanna lærere. Erfaringsseminarene er blitt svært godt mottatt og positivt evaluert av deltakerne, men deltakelsen har år om annet ikke vært så stor som håpet og forventet. Siste år (vår-03) ble deltakelsen betraktelig større, først og fremst p.g.a. en intens og omfattende "innpisking" av så vel studenter som lærerutdannere. Også nå ble erfaringsseminaret svært positivt evaluert av deltakerne.

Innholdet i innleggene fra de nyutdanna lærerne bekrefter i stor grad de tendensene som framgår av de øvrige kildene. De har jevnt over vært kritiske og til dels klart negative til sin lærerutdanning; for lite (og lite relevant) praksis, for mye (og lite relevant) 'teori'. Noen har åpenbart opplevd "praksissjokket" i sin nye jobb, mens andre har fått bedre hjelp og støtte og har funnet seg bedre til rette. Og alle har vært positive til oppfølgingstiltak for nyutdanna lærere.

2.5 Veiledning / rådgiving

IKT-basert fjernveiledning

Både i samfunnet generelt og i utdanningssektoren er det formulert store og omfattende forventninger om å ta i bruk 'informasjons- og kommunikasjonsteknologi' (IKT) i sin virksomhet.

Bl.a. foreslår Mjøsutvalget i sin innstilling at

"De norske universitetene og høyskolene bør - sammen med offentlige myndigheter, internasjonale samarbeidspartnere og norske bedrifter - samarbeide om å utvikle gode og fleksible utdanningstilbud og læringsmiljøer der en tar i bruk eksisterende eller utvikler nye relevante IKT-systemer og digitale læremidler." (NOU 2000: 14, s.124)

Anne Marie Støkken uttrykker imidlertid i kapitlet om "Profesjoner og nye utdanningsformer" i boka "De profesjonelle" en viss skepsis og kritikk i forhold til dette:

"Fjernundervisning, fleksibel læring og nettbasert undervisning er begreper som er blitt en del av det offisielle vokabularet i offentlig retorikk om høyere utdanning. (. . . .) Samtidig er det i lærestaltenes hverdagsliv fremdeles langt fram til at dette er blitt en del av daglig praksis, og mange av de ansatte føler seg fremmede i forhold til alle de nye begrepene." (Nylehn og Støkken 2002, s. 93)

Støkken forklarer 'fjernundervisning / fjernutdanning' slik: Læringsarena er hushold eller arbeidsplass, mens tradisjonell utdanning foregår ved en lærestalt. Lærer - student - relasjonen er preget av avstand i tid / rom, mens i tradisjonell undervisning er denne relasjonen "ansikt til ansikt" (Nylehn og Støkken 2002, s. 97).

Dr. philos. Støkken påviser også en ganske klar strukturell motsetning mellom ønsket om 'fleksibel IKT-basert læring' og profesjonsutdanning:

"Profesjonalisering kan oppfattes som en form for *fordistisk standardisering* av tjenester (Leonard 1997). Ved at yrkesutøvere går gjennom samme utdanning sikres klienter eller brukere mest mulig like tjenester. Kravet til standardisering og ensretting har vært stort og til dels økende, blant annet gjennom utvikling av rammeplaner. Vi finner også innenfor mange av profesjonsutdanningene strenge krav om helhet og eksklusivitet. Forsøk på å løse opp denne stramme formen har møtt motstand i ulike faser" (Nylehn og Støkken 2002, s. 92).

Anne Marie Støkken skriver at argumentene mot fjernundervisning i profesjonsutdanningene i stor grad har vært knyttet til spørsmål om yrkesidentitet og muligheten for å sosialisere til profesjonsyrker andre steder enn i lærestedet. Hun stiller seg imidlertid spørrende til dette i lys av hva en har funnet av sammenhenger mellom yrkessosialisering og selve yrkespraksisen. Støkken mener at denne sterke troen på campus eller lærestedets betydning i (profesjons-) utdanningen har preg av ”myter”, og har basis i ”dype utdanningskulturelle særtrekk”. (Nylehn og Støkken 2002, s. 100)

Den ’nye’ (postmoderne) studenten synes også å ha holdninger og en ’livsstil’ som er mer tilpasset en fleksibel fjernutdanning: hun/han søker flere samfunnsroller (’livsprosjekter’) enn å være student. Dermed er kanskje Mjøsutvalgets parole om ”å gjenreise heltids-studenten” ikke det eneste og endelige svaret? (Nylehn og Støkken 2002, s. 95-96)

Hallstein Hegerholm stiller i sin hovedoppgave ved Institutt for Informasjonsvitenskap (UiB) bl.a. spørsmålet om hvordan *nettbasert læring er en læringsressurs* for desentraliserte allmennlærerstudenter (Dalu ved HiNe). (Hegerholm 2000)

Han viser at studentene tar i bruk de obligatoriske IKT-verktøyene. Men at de ”. . . på ingen måte tar ut de ressursene som tilbys gjennom CSCL, . . .” (Hegerholm, 2000, s. 70). CSCL står for Computer Supported Collaboratory Learning. “En viktig side ved nettbasert læring er muligheten for og kvaliteten på samarbeid.” Studentene opererer på et enkelt nivå gjennom synkron bruk av ICQ (som er et meldings- og chat-program). (Hegerholm 2000, s. 14)

I sluttrapporten om ”Veiledning av nyutdanna allmennlærere” ved HiT Notodden skriver Eva Bjerkholt om samme tendens når det gjelder nettbasert virksomhet. Det var lagt til rette for en god del kontakt via internett. Men de opplevde bare en viss bruk av email; de fikk noen rapporter på mail. Men ”Diskusjonsrommet og ’Classfronter’ s muligheter ble i svært liten grad brukt.” (Bjerkholt 2002, s. 17)

Hallstein Hegerholm (2000, s. 70) skriver at ”. . . Dalu-studiet med hell kan øke både kvantitet og kvalitet i sin bruk av Internett.” Han skriver at Internett framstår som kommunikasjonsmedium og læringsressurs i formidlingen av faglig forståelse. Hegerholm (2000, s. 76) formulerer følgende antagelse:

”Yrkesutøving i skolen kan ivareta grunnleggende deler av formålet med lærerutdanning. Trygging og styrking av akademiske og faglige mål kan gjøres

ved at lærerutdanningsinstitusjonen distribuerer nettbasert undervisning til egna plass for studentene - gjerne arbeidsplassen.”

I Dalu-studiet var imidlertid studiesamlinger ved lærested hovedform, mens undervisning distribuert over Internett var en ’støtteform’.

I gjennomgangen av disse kildene framstår det to relativt klare, men motsetningsfylte tendenser med hensyn til bruk av IKT og fjernundervisning/fjernveiledning.

For det første er det klare forventninger og intensjoner og uttrykte ’satsinger’ fra offisielt hold om å ta i bruk IKT og fjernundervisning i utdanningene. Men dette synes å møte strukturell motstand og stå i motsetning til holdninger og ’myter’ (”dype utdannings-kulturelle særtrekk”) særlig knyttet til profesjonsutdanningene ved høgskolene.

For det andre synes IKT og fjernundervisning å ligge godt til rette for den ”nye” (postmoderne) studenten. Men studenter og nyutdanna lærere synes ikke å ville (kunne?) ta i bruk IKT mer enn ’strengt nødvendig’. De utnytter på langt nær mulighetene i de IKT-tilbudene de har tilgang til. Årsakene til dette er rimeligvis sammensatte, men både manglende kunnskap/ferdigheter, holdninger og ’myter’ om hva som er god undervisning, og tekniske og praktiske forhold (tid, tilgjengelighet) kan nok ha betydning.

Forsøk med veiledning av nyutdanna lærere (HiT og HiO)

Samtidig med det nettbaserte oppfølgingstilbudet til nyutdanna lærere ved HiNe ble det gjennomført oppfølgingsprosjekter både ved Høgskolen i Telemark (Notodden) og Høgskolen i Oslo.

Den følgende framstillingen bygger på rapportene fra disse prosjektene:

”Veiledning av nyutdanna allmennlærere” 1998-2001; Sluttrapport 2002; av prosjektleder Eva Bjerkholt, HiT.

Pilotprosjektet ”Oppfølging av nyutdannede lærere”. ’Fra nødhjelp, guiding via rådgiving til konsultativ veiledning’ Avsluttende rapport; av Unn Stålsett, HiO (2003)

”Man må ta så mange avgjørelser hele tiden . . .” Rapport fra pilotprosjekt om veiledning av nyutdannede lærere; ’Veiledning til nyutdannede førskolelærere’ av Sidsel Hauge HiO 2001 .

Som det framgår av rapporttitlene handlet alle disse oppfølgingsprosjektene om *veiledning* av nyutdanna lærere.

I rapporten fra 'Veiledning til nyutdannede førskolelærere' ved HiO beskriver Sidsel Hauge (2001) den veiledningsstrategien som er lagt til grunn. Den bygger på Handal og Lauvås' veiledningsstrategi, tilsvarende den som veiledningen av allmennlærere i Oslo og Telemark bygger på.

Denne strategien tar utgangspunkt i at enhver lærer har sin egen private 'praktiske yrkesteori' som er den viktigste faktor i deres yrkesfaglige handlinger. Den praktiske yrkesteorien er sammenvevd av personens egne verdier, erfaringer og overført kunnskap (Handal og Lauvås 1999). Den praktiske yrkesteorien er ikke nødvendigvis særlig bevisst eller klart formulert, og noe av veiledningens siktemål er nettopp å trekke den frem i lyset, gjøre den bevisst og dermed også tilgjengelig for endring.

Eva Bjerkholt (2002) utdyper denne veiledningsstrategien "handling og refleksjon" etter Handal og Lauvås (1983):

"Det er en strategi som handler om yrkesfaglig veiledning og der innholdet i veiledningsbegrepet er definert som:

- Veiledning er en pedagogisk virksomhet som preges av nærhet og omtanke.
- Virksomheten foregår mellom to eller få personer.
- Veiledningen kan foregå som individuell veiledning eller som gruppeveiledning.
- Veiledningen skal være eksemplarisk - den skal ta utgangspunkt i relevante yrkesutfordringer eller sentrale yrkestema som berører den nyutdanna læreren. Det er den som får veiledning som til enhver tid utarbeider veiledningsgrunnlaget.
- Den skal være problemorientert og fremme refleksjon.
- Det skal være en likeverdig veiledning basert på at veisøker skal begrunne sine valg og vi skal strebe mot en diskursiv samtale i veiledningssituasjonen.
- Vi skal være opptatt av at veisøker skal sette ord på sine tanker og sine pedagogiske valg og gjennom dette bli mer bevisst på både hvorfor han/hun handler som han/hun gjør, og få hjelp til å se sammenheng mellom det man ønsker å stå for og handlingene man utfører.

Veiledningen skal gis av veiledere som har kompetanse innenfor veiledning. "

(Bjerkholt 2002, s. 39-40)

De nyutdanna fikk veiledning både ute på skolene av en lokal veileder og ved høgskolen. Det første hadde betydning for sosialiseringen inn i den lokale skoles kultur. For å styrke yrkessosialiseringen var det viktig at de også fikk veiledning på høgskolen ved å møte og ha

erfaringsdeling i tverrgrupper med nyutdanna fra andre lokale skoler. Det opplevde de som positivt og spennende. Rektorene ved de lokale skolene ble invitert inn sammen med en erfaren lærer fra hver av skolene. De utgjorde en egen gruppe som arbeidet med veiledningsstrategien ved sin lokale skole. (Stålsett 2003)

Både veiledningsprosjektene ved HiO og ved HiT understreker betydningen av at slik veiledning av nyutdanna lærere har en klar forankring i skolens/barnehagens ledelse. Dette fremmer både den nyutdanna sin status og trivsel og dermed veiledningen som sådan, og har ofte avgjørende betydning for etableringen av en funksjonell oppfølging av de nyutdanna ved den enkelte skole/barnehage.

De nyutdanna sier de har fått bra veiledning ute i den lokale skolen, og at veiledningen hadde skapt et fellesskap mellom de nyutdanna. På høgskolen syntes de at det å utveksle erfaringer, refleksjoner og valg med nyutdanna fra andre skoler, hadde vært særdeles viktig.

Ved HiO innhentet de begrunnelsene fra skoler som hadde nyutdanna i sitt personale, men som ikke søkte på tilbudet. Det syntes å være flere ytre faktorer som har styrt rektorenes avgjørelser. Den viktigste var kanskje at ”særavtalen om arbeidstid, leseplikt m.m. for undervisningspersonalet i skolen” var endret under lønnsforhandlingene. Det skapte en uklar situasjon med hensyn til om skolene fikk noen nyansettelser som også var nyutdanna, og tidspunktet for å ta beslutninger om å følge opp nyutdanna, ble forskjøvet. Derved kom andre konkurrerende tilbud til først som var økonomisk prioritert på kommunenivået. Dessuten kom store innstramminger i budsjettene til den enkelte skole.

Men svarene fra skolen handlet også om motivering og innsikt i betydningen av å følge opp nyutdanna for å utvikle egen skole. Derfor vil det trenge å spre kunnskap om de erkjennelser vi har gjort under dette prosjektet som kan inspirere kommunenivået i sitt motiveringsarbeide.

En som var med i styret for prosjektet, sa at det hun som rektor ikke gikk inn i og gav sin støtte til av skolens mange tilbud og krav, det ble det ikke noe av. Dette ble bekreftet av forespørslene det tredje året. Mange rektorer synes ikke å være spesielt motivert for dette prosjektet. Eller var det slik at det hele tiden var så mange beslutninger som skulle tas, at prioriteringene helst burde gi seg selv? (Stålsett 2003)

Også i veiledningsprosjektet ved HiT Notodden opplevde de problemer i forhold til aktørens motivasjon og prioritering av 'veiledning av nyutdanna'. Det var ofte slik at veiledningene ble nedprioritert i forhold til andre oppgaver og skjøvet ut i tid. I det siste prosjektåret ble det bestemt at de nyutdanna lærerne både hadde en *rett* til lokal veiledning og ikke minst var *pliktig* til slik veiledning. Dette ble formulert som krav i utlysningstekstene til ledige lærerstillinger i de kommunene som deltok i prosjektet. (Bjerkholt 2002)

I sin oppsummering til slutt skriver skoleveilederne i Oslo at det er de nyutdanna sin økende trygghet og selvtilit de var mest stolte over å ha fått til; at det var samhold og god atmosfære og at de nyutdanna viste økende evne til refleksjon over skolens praksis. Hoved-frustrasjonen for skoleveilederne var at veiledningen ikke var timeplanlagt.

Overgangen fra å være formidler til å bli en veileder, kom til uttrykk i at veileder følte på sin utilstrekkelighet når det gjaldt å ha noe å formidle, kunne gi de gode rådene og ta opp de sentrale temaene. Selv sa veilederne at det de drev med stort sett var erfaringsdeling og rådgiving. Men dette var en prosess i forståelsen av hva veiledning dreide seg om og som utviklet seg etter hvert.

I veiledningsprosjektet av allmennlærere i Oslo gav de nyutdanna uttrykk for at de hadde forventninger om

- *å få hjelp, støtte til å møte en vanskelig hverdag som nyutdannet,*
- *å bli sett og tatt vare på og få tips og praktiske råd, slik at de fikk hjelp til å bli kjent med seg selv i lærerrollen og utvikle egen lærerrolle.*
- *å få luftet frustrasjoner og fortvilelse over egen arbeidssituasjon*
- *råd om klasseledelse og samarbeid*
- *hjelp til å møte vanskelige foreldre*
- *hjelp til differensiert undervisning*
- *hjelp til teknikker for å takle konkrete situasjoner*
- *å lære seg til ikke å slite seg ut på enkelte elever*

Veiledningen skulle handle om deres egen hverdag, og de ser parallellen til det de nyutdanna i Portugal spurte etter.(Jf. Flores 2002 / Stålsett 2003)

En av veiledningsgruppene la hovedvekten på hva som hadde lyktes for den enkelte. Johnsrud Langslet (1999) ser det som unødvendig å fokusere på problemene for å få til endring. Ved å analysere hva grunnene kunne være til at det var noe de fikk til, noe de lyktes med, så ville det også gi innsikt i egen adferd og gi verdifull kontekstuell kunnskap.

(Stålsett 2003)

I sluttrapporten fra HiT (Bjerkholt 2002) understrekes det at ”veiledning er mer enn fadderordning”. Fadderordninger er gjerne ”førstehjelp” om det praktiske og om hvordan ”vi gjør det hos oss”. Men det er ofte vanskelig å stille /fokusere på pedagogiske og didaktiske spørsmål (”å definere problemet”).

Oppfølgingsprosjektet for allmennlærere ved HiO beskriver denne sammenhengen som en progresjon ”Fra nødhjelp, guiding via rådgiving til konsultativ veiledning” som er tittelen på delrapport I (Stålsett 2003, s. 26)

Gjennom kvalifisert veiledning får de nyutdanna lærerne hjelp til - og utfordres vel også på - å sette ord på (’definere’) egne visjoner og handlingsalternativer, og dermed bevisstgjøres slik at de kan reflektere over forholdet mellom ’egne visjoner’ og ’skolekulturen’. De nyutdanna sier i sine tilbakemeldinger at de synes ”veiledning er krevende”.

(Bjerkholt 2002, s. 6)

I prosjektet ’Veiledning til nyutdannede førskolelærere’ peker Sidsel Hauge (2001) på at de nyutdanna særlig bør få hjelp og veiledning til å bearbeide voksen - voksen relasjoner i yrkesrollen inklusive ledelse og hvordan organisasjonen fungerer. Det må legges vekt på å tydeliggjøre forskjellen mellom idealene og virkeligheten. Det er i spennet mellom visjon og virkelighet, mellom det man ønsker å nå og det man til enhver tid makter at utviklingspotensialet ligger. (Hauge 2001, s. 71-72).

Veilederens rolle er for viktig til å bli overlatt til personer uten spesiell trening. Det anbefales at der utdannes veiledere for å ta seg av de nyutdanna på hver skole, og at de nyutdanna får nedsatt undervisningstid til å kunne motta støtte og hjelp gjennom veiledning i minst et år i sin første jobb som lærer. Veilederen bør samtidig også ha denne veiledningen i en time om uken som del av sin timeplan. (Hauge 2001, Stålsett 2003)

Eva Bjerkholt (2002, s. 8) understreker også behovet for veiledningskompetanse, og skriver at ”Kvalifisert veiledning er en forutsetning for at veiledningen skal ha kvalitet.” De registrerte at det er for lite veiledningskompetanse blant lærerne generelt. I veilednings-prosjektet ved

HiT ble det derfor gjennomført korte etterutdanningskurs i veiledning. På lang sikt bør også veiledningskompetansen hos lærerne økes, slik at skolene og kommunene får en bedre 'veiledningsberedskap' både overfor nyutdanna lærere og som et verktøy for skoleutvikling (for eksempel kollegaveiledning).

Sidsel Hauge skriver at erfaringene fra pilotprosjektet og barnehage generelt er at veiledning ofte sees på som et 'luksustilbud'. Veiledning nedprioriteres raskt når det kommer i konkurranse med andre gjøremål eller prioriteringer. Vi må se på veiledning som et viktig verktøy i den kontinuerlige kvalitetsutviklingen som bør skje i barnehagen.

(Hauge 2001, s. 88)

Bjerkholt (2002, s. 5) sier i sammendraget i rapporten at "nyutdanna bør ha rett og plikt til å motta veiledning". Det er selvsagt en stor utfordring for lærerutdanninga å bidra til en så god sammenheng som mulig mellom selve utdanninga og de nye lærernes læring i yrkespraksisen. Men ". . . det er begrenset hva vi kan forberede for i løpet av lærerutdanninga." Derfor er det nødvendig med en systematisk oppfølging og veiledning av de nyutdanna lærerne.

Som oppsummering kan vi si at de gjennomførte veiledningsoppleggene var vellykkede; de var nyttige for de nyutdanna og for de skolene og barnehagene som deltok. Oppleggene ble svært positivt vurdert av deltakerne.

Oppleggene tok utgangspunkt i "nødhjelp og guiding" og hadde en videre progresjon via rådgiving til konsultativ veiledning.

Fadderordninger var først og fremst "førstehjelp" om det praktiske og "hvordan vi gjør det her" ved den enkelte institusjon.

Veiledning hadde to perspektiver: for det første om institusjonenes/arbeidsplassens særegne 'kultur' ; for det andre en mer generell veiledning rettet mot læreryrket og lærerrollen, oftest gjennomført som gruppeveiledning.

Veiledningsstrategien var bygd på Handal og Lauvås' "handling og refleksjon" ("på egne vilkår").

Motivasjonen for å bli deltakere både hos nyutdanna og skoler/barnehager har egentlig vært noe moderat og til dels lav. Deltaking har i stor grad vært avhengig av rektorenes (styrernes) interesse og prioriteringer. Årsakene er nok dels manglende tid/ressurser, og dels lite innsikt og forståelse for betydningen av slik veiledning. Til tross for dette er altså veiledningsoppleggene svært positivt vurdert av deltakerne.

Det kan virke som disse veiledningsoppleggene er relativt ressurs- og kostnadskrevende. Det gjelder både 'frikjøp' av lokale veiledere og nyutdanna, og honorering/tidsressurser til sentrale veiledere og kursholdere om veiledning fra høgskolene.

3 UTVIKLING AV NETTBASERT OPPFØLGINGSTILBUD VED HINE

I utgangspunktet ble det lagt til grunn følgende tematiske avgrensinger av vårt prosjekt: Hovedproblemstillingen skulle fokusere på *oppfølgingstilbud*, d.v.s. tilbud/tiltak som settes inn etter fullført grunnutdanning. Dermed vil prosjektet bare indirekte ta opp problemstillinger omkring eventuell evaluering og forbedring i selve lærerutdanningen. Jf. Rekrutteringsmeldinga (St.melding nr.12 1999/2000) som også tok med tiltak for «å førebu tilstrekkeleg for yrkesutøvinga.».

Videre avgrensinger gjaldt i første omgang utprøving av bare noen bestemte oppfølgings-tilbud, og avgrensing til bestemte fag/fagområder (norsk og evt. IT i dette prosjektet) for å gjøre prosjektet håndterlig og gjennomførbart.

Pilotprosjektet ble dessuten avgrenset til å gjelde bare *nettbaserte* tilbud. Årsaken til dette var først og fremst begrensede ressurser første året.

Ut fra erfaringer med oppfølgingstilbud ved HiNe (”T & B-telefonen”) kan det være aktuelt å undersøke hvorvidt *bevisstheten* om oppfølgingstilbud i seg selv (= ‘symboleffekten’) kan ha noen betydning eller verdi for de nyutdanna lærerne.

Følgende typer av tiltak ble beskrevet:

- Generelle tiltak (’allmennpedagogiske’); som inkorporerer menneskelige relasjoner og samspill i en yrkesmessig sammenheng (f.eks. relasjoner mellom lærer - elev og lærer - foresatte , jobbreasjoner lærer - kollegaer og lærer - ledelse) ; og spørsmål knyttet til skole-/barnehage-administrasjon, -drift og -ledelse.
- Fagspesifikke tiltak; som i dette prosjektet i utgangspunktet vil gjelde norskfaget.

Ved iverksettingen var planen å benytte og utprøve nyere former for fjernveiledning: primært IT-basert fjernveiledning (e-post, elektroniske konferanser) i den grad dette var tilgjengelig, men også via tradisjonell telefon/fax og post.

I hovedprosjektet (2001-2002) var intensjonen å utvide oppfølgingstilbudene til også å omfatte lokal veiledning ved enkelte skoler/barnehager. På grunn av begrensede ressurser - både interne tidsressurser (FoU) og eksterne tilskudd fra KUF/UFD - ble imidlertid hele prosjektet etter hvert redusert/avgrenset til *nettbasert kontakt og veiledning*.

Etter invitasjon fra KUF-departementet ble det sendt en prosjektskisse og søknad om midler fra HiNe 19.10.00. Det ble søkt om en støtte på kr. 290.000 for 2001, og i alt kr. 870.000 over tre år. Departementet bevilget bare kr. 50.000 pr. år til HiNe over de tre årene, og høgskolen ble bedt om å dimensjonere oppfølgingsprosjektet i forhold til dette beløpet. (Se VEDLEGG 1)

Nettsider:

Det ble planlagt og utviklet følgende nettsider:

Info om oppfølgingstilbudet på HiNes hovedside . Der er det en elektronisk svarslipp (e-post) der interesserte kan 'melde seg på' og be om ytterligere informasjon om oppfølgingstilbudet.

Herfra er det link til en "Hovedside" for oppfølgingstilbudet, der det er linker til

- a. Veiledning/rådgiving: et tilbud, der nyutdannede via integrert e-post kan henvende seg direkte til en av veilederne med spørsmål, problemer og lignende som de kan få svar på eller kommentarer til.
- b. Diskusjonssiden: et (åpent) forum for diskusjonsinnlegg og svarinnlegg
- c. Ressurssiden: en åpen side med tilgang til relevant info, lenker, tips o.s.v..

I planleggingen og utformingen av nettsidene trakk vi inn ekstra kompetanse ved HiNe: først og fremst høgskolelektor Anne Lise Wie.

Det ble vurdert å ha med et mer skjermet diskusjons- og 'chat'-forum (for eksempel "ICQ") enn det åpne diskusjonsforumet. Vi stilte det i bero i pilotprosjektet, og det ble ikke vurdert som aktuelt å ta inn i hovedprosjektet (2001-2002).

Nettbaserte oppfølgingstilbud, innhold:

- a. Veiledning /rådgiving i generelle og faglige spørsmål.

Du kan henvende deg direkte til en av veilederne via e-post. Der kan du stille spørsmål, problemstillinger e.l. som gjelder alle sider av lærerjobben din. F.eks. kan det gjelde læreryrket/ -jobben generelt, lærerrollen f.eks. i forhold til skoleledelse, kolleger, foreldre og elever, og mer konkrete spørsmål/problemer om samspill, konflikter o.s.v.. Og det kan selvsagt gjelde faglige, didaktiske, fagdidaktiske og fagmetodiske spørsmål knyttet til planleggings- og undervisningsarbeid.

Veilederen vil gi tilbakemelding enten i form av svar, råd e.l. (rådgiving), eller helst i form av oppfølgende spørsmål, alternative forslag e.l. for å få til en dialog (veiledning).

I dette pilotprosjektet er det fokusert på pedagogikkfaget (Knut Knutsen) og norskfaget (Harald Nilsen), men du kan stille spørsmål med utgangspunkt i alle fag.

Dersom den veilederen du får kontakt med ikke føler seg tilstrekkelig kompetent

til å veilede/gi råd i et spørsmål direkte, kan han formidle kontakt til og/eller råd fra andre fagfolk ved HiNe.

- b. Diskusjonssiden som er åpen for påmeldte nyutdanna lærere og fagfolk/veiledere ved HiNe.
Her kan du komme med synspunkter, spørsmål e.l. om det å være (nyutdanna) lærer, og komme med innlegg og svar til andres synspunkter, spørsmål og påstander.
- c. Ressurssiden som vil inneholde nyttig informasjon, f.eks.
bakgrunnen for dette oppfølgingsprosjektet, forskning om nyutdanna lærere o.s.v..
Ressurssiden vil etter hvert også få med mer didaktisk stoff om lærerarbeid i skolen.
Dette nettstedet vil dessuten ha lenker til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse, og en egen del med metodiske tips .

Dersom du melder deg på og ønsker å benytte deg av oppfølgingstilbudene får du passord til nettsidene, men tilbudene er fremdeles frivillige: du benytter dem bare ut fra dine egne behov.

Du vil imidlertid bli spurt om å delta i en evaluering av tilbudene V-2001.

For å komme inn på nettsidene om oppfølgingstilbudet bruker du følgende

BRUKERNAVN : ressurs

PASSORD : lenke

Videreutviklingen i hovedprosjektet innebar minimale endringer i nettsidene. Tilbudet ble imidlertid gjort enda lettere tilgjengelig ved å sløyfe passord-begrensningen. (VEDLEGG 7)

4 DESIGN OG EVALUERINGSMETODER

Prosjektet har basis i en problemdrevet tilnærming ; og vil ha preg av 'aksjonsforskning'. Gjennom evaluerings-/undersøkelses-metodene vil vi søke å få fram tilbakemeldinger og vurderinger fra aktørene (med et bredt brukerperspektiv).

Kunnskapsteoretisk er prosjektet forankret i erkjennelsesinteresse om å oppnå ny innsikt på et bestemt felt, og å gjøre forbedringer på dette feltet. Prosjektet har basis i en problemdrevet heller enn en teoridrevet tilnærming.

4.1 Prosjekt-design

Følgende rammebetingelser og retningslinjer er lagt til grunn:

- Tiltakene må være spesifikke, relevante og gjennomførbare.
- Lærerutdanningsinstitusjonen (HiNe) må definere eksplisitt sin kompetanse på området, og fungere som en 'kunnskapsbank' overfor samarbeidspartnere og brukere.
- Tiltakene må være så spesifikke og konkrete at de kan underlegges pålitelig, kontrollerbar evaluering (høg grad av validitet).
- Prosjektet må være klart avgrenset og i første omgang ha preg av et pilotprosjekt, men som etter hvert utvides.

Prosjektgruppa vil i første omgang utvikle og videreutvikle aktuelle og relevante *oppfølgings-tilbud* som HiNe kan tilby.

Det vil bli tatt kontakt med og gitt informasjon til sisteårsstudenter/lærer kandidater om oppfølgingstilbudene og prosjektet (vår-2001 for hovedprosjektet), og forespørre aktuelle nyutdannede lærere fra HiNe om de er villige til å delta i prosjektet. Så vil vi ta kontakt med aktuelle skoler og barnehager som har nyutdanna lærere fra HiNe, og som er villige til å delta i prosjektet. I løpet av høst-01 og vår-02 (hovedprosjektet) vil vi organisere og iverksette utvalgte oppfølgingstilbud/ tiltak, og iverksette evalueringstiltak.

Med det relativt begrensede antallet aktører i dette prosjektet, vil alle aktørene/ brukerne søkes trukket med i evalueringen (altså intet *utvalg* av respondenter).

Prosjektet vil ha preg av 'aksjonsforskning' heller enn en empirisk undersøkelse.

4.2 Evalueringsmetoder

Evaluerings- og undersøkelsesmetodene vil ha til hensikt å få fram tilbakemeldinger og vurderinger fra aktørene i prosjektet. Det vil særlig bli lagt vekt på at evalueringen har basis i et bredt brukerspekter.

Aktuelle metoder var i utgangspunktet loggføring, samtaler/intervju, spørreskjema og ulike skriftlige evalueringer.

I pilotprosjektet (2000/2001) prøvde vi ut spørreskjema kombinert med loggføring.

Følgende evalueringsinstrumenter (metoder) ble utviklet:

Spørreskjemaer til nyutdanna lærere.

SKISSE TIL SPØRRESKJEMA: EVALUERING AV HINES NETTBASERTE OPPFØLGINGSTILBUD TIL NYUTDANNA LÆRERE 2000-2001

MÅLGRUPPE: NYUTDANNA LÆRERE FRA HiNE

Skissering av INNHOLD

Foreløpig spørsmålsstilling /-formulering

Målgruppens info om oppfølgingstilbudet:

Har du vært klar over /visst om /tenkt på oppfølgingstilbudet ved HiNe?

Målgruppens mulige 'fjernkontakt' med nettstedene: (+ evt. vurdering av disse)

Har du vært innom inngangssiden til oppfølgings-tiltakene?

(Via HiNes hjemmeside?)

Har du hatt tilgang til brukernavn og passord?

Har du vært inne på nettsidene om 'oppfølging av nyutdanna lærere'?

Hva er i så tilfelle din vurdering av

- veiledning/rådgivings-tilbudet?
- diskusjonssiden ?
- ressursiden (med lenker og tips) ?

Mulig eget behov for oppfølging (kontakt, støtte, hjelp):

Har du vært i en situasjon der (noen av) oppfølgingstilbudene kunne vært aktuelle å bruke?

I tilfelle 'ja' ; hvorfor ikke bruke tilbudet ?

Årsaker: Jeg har ikke hatt behov

Jeg tror ikke HiNe kan hjelpe meg

Jeg har glemt at tilbudet eksisterte

Jeg har fått nok hjelp av andre

(Hvis bruk: i hvilken grad ble behovet avhjulpet?)

Oppfatning om mulig generelt behov blant nyutdanna lærere ?

Tror du at den nettbaserte oppfølgingen er /kan bli et egnet tilbud til nyutdanna lærere?

Hvis 'ja'; er det aktuelt med endringer i opplegget? (Hvilke?)

Hvilke typer spørsmål/problemer/'kriser' e.l. mener du kan egne seg for de ulike oppfølgingstilbudene?

Mulig «symboleffekt» ?

Tror du at 'det at oppfølgingstilbudene finnes' kan ha noen positiv effekt for nyutdanna lærere i seg selv?

Alternativ kontakt, støtte, hjelp:

Har du bedt om /fått hjelp, støtte e.l. i samband med lærerarbeidet (utenom HiNes oppfølgingstilbud)?

Snakke med / ringe til / ta annen kontakt med	Ja Noe Nei	Erfaringer: Hvordan fungerte det i forhold til ditt behov for hjelp e.l.? (Bra / middels / dårlig?)
Kolleger på/i den nye skolen/b.hagen : - erfarne kolleger - nye/'likesinnede' koll.		
Tidligere medstudenter		
Rektor / styrer / insp. e.l. (ved den nye skolen/barnehagen)		
Andre fagpersoner (kommunen , HiNe e.l.)		

Idéer om tiltak :

I utdanningen:

Hvordan kan HiNe forberede de nyutdanna lærerne bedre til deres 'debut' som lærere? (reduere 'praksissjokket' ?)

I et oppfølgingsår :

Hva bør/kan HiNe gjøre?

- direkte oppfølgingstilbud?
- i samarbeid med aktuelle kommuner / skoler/ barnehager?
(ulike veilednings-/kontakt- /fadderordninger o.l.)

Spørsmål/tilbakemeldinger til skole-/barnehage- /oppvekst-ledere.

SKISSE TIL SPØRRESKJEMA EVALUERING AV HINES NETTBASERTE
OPPFØLGINGSTILBUD TIL NYUTDANNA LÆRERE 2000-2001

MÅLGRUPPE : SKOLER / REKTORER SOM HAR NYUTDANNA LÆRERE

*I «Følge-brev»: Gi KORT info om oppfølgingsprosjektet: Mål/intensjoner ; Opplegg ;
Erfaringer (så langt) (+ navnet på den nyutdanna)*

Skissering av INNHOLD

Foreløpig spørsmålsstilling /-formulering

Vurdering av behov for oppfølging (kontakt, støtte, hjelp)

I hvilken grad mener du det generelt er behov for oppfølging (kontakt, støtte, hjelp) til nyutdanna lærere i deres første yrkesaktive år ?

stort..... noe..... lite..... Komm.: .....

Kjennskap til HiNes oppfølg.- prosjekt

Har du/skolen (b.hg.) fått informasjon om dette oppfølgingstilbudet ved HiNe? (Kryss av) Ja.. Nei.

Vurdering av HiNes oppfølgingstilbud(så langt en kjenner til dette)

Hvordan vil du - så langt du kjenner til det - vurdere HiNes oppfølgingstilbud ?

Har det hatt noen (positiv) effekt i forhold til nytilsatte lærere ?

Rektors/skolens kontakt og evt. tiltak overfor den/de nyutdanna (lokale opplegg)

Hvilke muligheter har den nyutdanna læreren ved din skole/b.hage hatt til å få samtale/ rådgiving/veiledning lokalt ?

- lite/ingen kontakt
- tilfeldig/sporadisk kontakt (samtaler)
- stående tilbud om rådgiving/veiledning
- systematisk opplegg for rådgiving/veiledning (f.eks. «fadderordning»)

Generell vurdering av mulige oppfølgingstiltak (tilbud)

Hvilke oppfølgingstiltak (-tilbud) vil du anse som ønskelige (eventuelt nødvendige) for nyutdanna lærere?

Idéer til andre oppfølgings-tiltak /-tilbud (evt. samarbeidsopplegg mellom HiNe og den lokale skole/b.hage ?

Loggføring: internt ved HiNe .

I tillegg til tilbakemeldinger fra brukere er det ført systematiske logger fra møter, avtaler og avgjørelser, og andre milepæler i prosjektet.

Det er også skrevet kortere del-rapporter, dels internt (FoU-rapporter) og dels eksternt (til KUF/UFD).

5 GJENNOMFØRING AV OPPFØLGINGSTILBUDET

Beskrivelsen av gjennomføringen vil dels være tematisk (punktene 5.1 – 5.4 nedenfor), dels kronologisk innen hvert punkt

5.1 Info til brukere

I 'Pilotprosjektet' ble det sendt ut informasjon til aktuelle brukere allerede midt i juli – 2000 . Dette var nødvendig - til og med kanskje i seneste laget - for å nå flest mulig av de nyutdanna lærerne/avgangskandidatene fra HiNe. Men det var kanskje noe tidlig for prosjektlederene som måtte planlegge og sende ut info lenge før den tildelte tidsressursen begynte å gjelde (fra 01.08.00).

Den viktigste brukergruppen var de nylig ferdige lærerkandidatene fra allmenn- og førskolelærerutdanningen ved HiNe.

I juli-2000 ble det sendt ut

- *Brev* til 'Kjære nyutdanna lærer' fra rektor Arna Meisfjord med bl.a. info om oppfølging av nyutdanna lærere og HiNes oppfølgingstilbud: "Trøste- & bæretelefon", "Praksis- / erfaringsseminar", og "Nettbasert oppfølging av nyutdanna lærerar".
- *Brosjyre* 'Til deg som er nyutdanna' med info om det nettbaserte oppfølgingstilbudet ved HiNe med bl.a. nettbasert veiledning, diskusjonsside og ressurside. I brosjyren var det også en svarslipp med spørsmål om bl.a. mulig behov for oppfølging , og oppfatning om ulike oppfølgingstiltak (se svar/resultater i pkt. 6.1) .
- *Svarkonvolutt* ferdigfrankert og adressert til HiNe

(VEDLEGG 2)

Det ble sendt ut brev med brosjyre og svarkonvolutt til i alt 172 avgangsstudenter: 56 (FU) + 28 (DEFU) førskolelærere (-studenter) og 75 ('4AU') + 13 (3AU m/fullført '4.år') allmennlærere (-studenter). Brevene ble sendt til deres hjemmeadresser. Det kom svar / positive tilbakemeldinger fra 25-30 nyutdanna. (se pkt. 6.1)

Samtidig (17.07.00) ble det sendt ut informasjonsbrev til oppvekst-/skolemyndighetene i alle kommunene på Helgeland. I skrivet informeres det om oppfølgingsprosjektet, dets innhold

og intensjoner. Skrivet inneholder også en henstilling om støtte og velvilje dersom de har nyutdanna lærere som er aktuelle. (VEDLEGG 3)

Det ble også sendt ut infobrev til Statens Utdanningskontor i Nordland og Nordland Lærerlag med tilsvarende innhold.

HiNe fikk ingen tilbakemeldinger på disse brevene.

I løpet av august/september var det kommet tilbakemelding fra 20-30 nyutdanna lærere som uttrykte interesse for oppfølgingstilbudet. Det var få førskolelærere blant disse, og bare én som ønsket å delta. Da hun hadde deltids førskolelærerutdanning - og altså lærererfaring både før og under utdanningen - ble hun og hennes barnehage ikke kontaktet i pilot-prosjektet. Vi sendte først et brev med info og brosjyre (pr. 02.10.00) til oppvekst-/skolesjefene i de kommunene utenom Helgeland der en av de aktuelle nyutdanna lærerne hadde lærerjobb. Bare 4 av disse nye allmennlærerne hadde lærerjobb i en grunnskole på Helgeland. De øvrige 12 som vi hadde jobbadresse til var spredt over hele landet, fra Gamvik (Mehamn) i nord til Karmøy i sørvest og Rakkestad i sørøst.

Noe senere sendte vi brev til de aktuelle nyutdanna lærerne (19.10.00) med 'takk for interessen' og brukernavn og passord til nettsidene. (VEDLEGG 4) Samtidig sendte vi brev til rektorene ved disse skolene. Der ber vi om velvilje og støtte fra rektor/skolen, og at den nyutdanna får tilgang til PC/Internett. Rektorene fikk også full info om oppfølgingsprosjektet inklusive brosjyren 'Til deg som er nyutdanna'. (VEDLEGG 5)

Vi prosjektledere fikk med en melding med info om oppfølgingsprosjektet i HiNes interne meldingsblad "UKEINFO" i november – 00. Som en del av 'pilotprosjektet' sendte vi brev til de nyutdanna lærerne som hadde gitt tilbakemelding med julehilsen og brukernavn + passord (12.12.00). De samme fikk tilsendt et brev med påminning om evaluering av pilotprosjektet (15.01.01) (se ellers pkt. 6.1).

'Hovedprosjektet' for det nettbaserte oppfølgingstilbudet var planlagt gjennomført i skoleåret 2001-2002. Allerede i april ble det sendt og delt ut informasjon til aktuelle avgangsstudenter/lærerkandidater. Dette ble gjort for å nå flest mulig av dem med informasjon om HiNes oppfølgingstilbud før de forlot HiNe.

Det ble sendt/delt ut tilsvarende informasjon som i 'pilotprosjektet' :

- *Brev til 'Kjære lærarkandidat/nyutdanna lærer' fra rektor Arna Meisfjord med bl.a. info om oppfølging av nyutdanna lærere og HiNes oppfølgingstilbud: "Nettbasert oppfølging*

av nyutdanna lærerar” og ”Erfaringsseminar” Skrivet var mer presist i forhold til det nettbaserte oppfølgingstilbudet enn infoen ett år tidligere.

- *Brosjyre* 'Til deg som er nyutdanna' med info om det nettbaserte oppfølgingstilbudet 2001-2002 ved HiNe med bl.a. nettbasert veiledning, diskusjonsside og ressurside. I brosjyren var det også en svarslipp med spørsmål om bl.a. interesse for oppfølgings-tiltakene. Svarslippen var noe forenklet fra tidligere (se svar/resultater i pkt. 6.1). Avgangsstudentene ble bedt om å ta vare på svarslippen til de hadde klar den nye arbeidsplassen og adressen.

Det var også meningen å legge ved en ferdigfrankert *svarkonvolutt*, noe som dessverre ikke ble gjort. (Jf. VEDLEGG 2)

Utsendingen / utdelingen av info til avgangsstudentene ble utført administrativt. I utgangspunktet skulle infoen ut til ca. 170 studenter. Herav var det over 70 studenter fra 3AU, men hvor mange av disse som var ferdig lærerutdannet med fullført ”4. år” er uklart. Ellers var det 44 avgangsstudenter fra 4AU, 31 studenter fra 3FU og 24 fra DEFU. Ved utsendingen/ utdelingen ble det som nevnt ikke lagt ved ferdigfrankert svarkonvolutt. I etterkant ble det sagt at dette skulle forsøkes rettet opp ved å dele ut svarkonvolutter til avgangsstudentene. Om og eventuelt i hvilket omfang dette ble gjort er noe uklart, men det svært begrensede antallet svar kan tyde på at dette ikke skjedde. (se ellers svar/resultater i pkt. 6.1).

Det er også mulig at den tidlige utsendingsdatoen fungerte helt motsatt av beregnet. I stedet for 'å nå flest mulig aktuelle avgangsstudenter/ lærerkandidater' mens de ennå var på høyskolen, førte utdelingen i en hektisk eksamens- og avslutningsperiode til at de fleste 'glemte' brev og brosjyre om oppfølgingstilbudet.

5.2 Henvendelser (påmeldinger) og kontakter

I Pilotprosjektet (2000-2001) kom det inn 28 skriftlige svar (svarslipp med 'påmelding') fra nyutdanna lærere. Også fem avgangsstudenter fra HiNe som skulle ta videreutdanning i 2000-2001 sendte svarslipp, men disse ble jo ikke med videre i oppfølgingsprosjektet. Utover høsten 2000 kom det også noen påmeldinger via nett (innlagt og integrert e-post i nettsidene om oppfølging av nyutdanna). Vi fikk 6 slike elektroniske 'påmeldinger' selv om de fleste foreløpig bare ba om informasjon om oppfølgingsprosjektet.

I Hovedprosjektet (2001-2002) ble det som nevnt (pkt. 5.1) sendt/delt ut brosjyrer og brev administrativt i god tid før avgangsstudentene forlot høgskolen. Det var knyttet en del uregelmessigheter til utsendingen, og det var altså midt i studentenes eksamenstid. Men det var temmelig uventet - og nærmest katastrofalt for det videre planlagte arbeidet med oppfølgingsprosjektet som sådan - når det viste seg at vi ikke mottok noen skriftlige svar/svarslipper fra nyutdanna lærere fra HiNe.

Vi fikk imidlertid 9 påmeldinger via nett (integrrert e-post). De fleste av disse ba imidlertid bare om informasjon om oppfølgingsprosjektet. Det ble sendt ut en standart info om oppfølgingsprosjektet via e-post til de som ba om det. (VEDLEGG 6)

Tilbudet om veiledning via nett/e-post (se kap. 3) ble svært lite benyttet. Vi fikk én henvendelse fra en nyutdanna lærer med spørsmål om hjelp/informasjon om organisering av individuelle arbeidsplaner i en klasse. Vi sendte svar(e-post) med kildehenvisninger, bl.a. generelt om arbeids- og læringsmiljø i skolen.

Vi fikk også en henvendelse fra en nytilsatt pedagogisk veileder ved Pedagogisk Senter i Karmøy. Hun hadde bl.a. ansvar for oppfølging av nyutdanna lærere i regionen: ca. 40 helt 'ferske' lærere ved i alt 28 skoler. Dette var i pilotprosjektet (2000-2001) der en av lærerkandidatene fra HiNe hadde fått jobb.

5.3 Aktivitet på nettsidene

På samme måte som det nettbaserte *veiledningstilbudet*, var det svært få av de nyutdanna som sendte innlegg til '*diskusjonssiden*'.

I november -00 fikk vi to innlegg fra nyutdanna; ett om 'arbeidsplaner' (jf. pkt. 5.2) , og ett om å 'Skape positivt klassemiljø'. På det siste ble det skrevet et 'svar' fra en av oss veiledere (H. Nilsen).

Det kom også et diskusjonsinnlegg fra en nyutdanna i hovedprosjektet (2002) om "Forholdet mellom lærerutdanninga og jobben min."

For øvrig prøvde vi veiledere 'å få liv i'/starte diskusjoner på nettsiden. H. Nilsen skrev 3 innlegg/kommentarer med temaer fra norskfaget, og K. Knutsen skrev to innlegg om oppfølging av nyutdanna. (Jf. VEDLEGG 7)

Til tross for svært laber aktivitet på nettsidene, var det mange 'besøk' på nettstedet om oppfølging av nyutdanna lærere. Vi fikk statistikk fra serveren ved HiNe (Web Server Statistics) med info om besøk på nettsidene over to avgrensede perioder i prosjektet. Disse fungerer da som stikkprøver.

I november/desember – 01 fikk vi statistikk for 4 uker (fra 15/11 til 13/12), som viste i alt 79 besøk på nettstedet.

I en måned vår -2002 (13/3 – 13/4) viste statistikken følgende:

2,5 uker i mars – 02 (inkl. påskeuka): 247 besøk (requests), derav 204 søk etter bestemte nettsider.

2 uker i april – 02: 187 besøk, derav 153 søk etter bestemte nettsider.

I alt altså 434 besøk på nettstedet i denne månedsperioden, derav 357 søk etter bestemte nettsider. Dette betyr ca. 15 besøk på nettstedet pr. dag og 12 aktive søk etter bestemte nettsider pr. dag, altså en ganske stor aktivitet (VEDLEGG 8)

5.4 Møter og konferanser (deltagelse og bidrag/ publisering)

Prosjektet har vært presentert slik:

A. INTERNT

- Presentert på erfaringsseminar, HiNe, våren 2000 og 2001, v/Knut Knutsen og Harald Nilsen.
- Innlegg på HiNe's forskningsdager, 2001 v/Knut Knutsen og Harald Nilsen.

B. EKSTERNT

- Orienteringsmøte i regi av KUF, Oslo, 28. august 2001. Prosjektet representert ved prosjektmedarbeider Harald Nilsen, og HiNe's rektor Arna Meisfjord.
- Seminar, Nordsjø hotell, Telemark, 13. – 14. september-2002.

Regi: Høgskolen i Telemark

HiNe representert ved H. Nilsen som presenterte HiNe's nett-tilbud 13. september for ca. 35 deltakere (Det er laget to siders rapport fra seminaret)

- Nasjonal konferanse, Gardermoen, 18. – 19. november-2002.

Regi: Høgskolen i Telemark

HiNe representert ved prosjektmedarbeider Harald Nilsen og institusjonens rektor Arna Meisfjord.

6 EVALUERING: TILBAKEMELDINGER OG SVAR

I dette kapitlet refereres resultatene av to spørreskjema-undersøkelser blant nyutdanna lærere, og tilbakemelding fra skole-/barnehage-ledere med basis i 'pilotprosjektet'. Dessverre lot det seg ikke gjøre å evaluere hovedprosjektet på samme måte.

6.1 Svar på spørreskjema

I starten av "Pilotprosjektet" (2000-2001) ble det sendt ut en brosjyre med en svarslipp med spørsmål om bl.a. mulige behov for oppfølging, og oppfatning om ulike oppfølgingstiltak (se pkt. 5.1).

Det kom inn 29 svar fra nyutdanna lærere som skulle ut i jobb, pluss 5 svar fra studenter som skulle ta videreutdanning ('5. år') (og som da ikke er tatt med i denne registreringen).

På spørsmål om de tror det er behov for en oppfølging av nyutdanna lærere, svarte alle 29 et ubetinget 'Ja'.

Bare 18 (av 29) svarte at de kunne tenke seg å være med i et slikt oppfølgings-prosjekt, mens 10 svarte 'vet ikke' (en svarte 'nei').

Neste spørsmål gjaldt hvilke oppfølgingstilbud det kunne være behov for. Alle 29 svarte 'Ja' på 'Nettverk for generell veiledning og faglige spørsmål', 21 på 'Diskusjonssider', 24 på 'Ressurssider', 21 på 'Etterutdanning', mens bare 13 (av 28) svarte 'Ja' på 'Systematisk opplegg for lokal veiledning'. Bare 12 (av 29) kunne tenke seg å delta på et planlagt 'Erfarings-/praksis-seminar' ved høgskolen.

Det syntes altså å være relativt stor tro på elektronisk baserte (fjern-)tilbud for oppfølging av de nyutdanna lærerne, men mer skepsis til 'systematisk lokal veiledning'.

Vi sendte ut spørreskjema til de 29 interesserte lærerne vår-2001 for å få evaluert 'Pilotprosjektet' (se pkt. 4.3). Bare 8 returnerte spørreskjemaet, noe som selvsagt tyder på en noe tvilsom representativitet. Nå var jo heller ikke de 29 nyutdanna lærerne som opprinnelig returnerte svarslipp noe representativt utvalg av 'nyutdanna lærere fra HiNe'; alle svarte at de mente det var et behov for oppfølgingstiltak.

Men en kvalitativ analyse av svarene kan jo gi interessante eksempler på synspunkter og holdninger hos de nyutdanna lærerne selv.

Det kom svar fra 7 allmennlærere og 1 førskolelærer, 4 kvinner og 4 menn. Mellomtrinnet var sterkest representert med 4 svar, mens det var 1 fra barnetrinnet, 2 fra ungdomstrinnet og 1 fra barnehage.

Samtlige hadde fått informasjon om tilbudet, mens bare fem hadde vært innom inngangssiden og tre hadde vært innom nettsidene om 'oppfølging av nyutdanna lærere'. De som hadde vært inne på sidene vurderte 'veiledningstilbudet' som 'bra', 'OK'; og det samme med 'diskusjonssiden' men der svarte én at der var lite aktivitet. 'Ressurssiden' ble vurdert fra 'Flott' via 'Rimelig bra' til 'Litt tynt'.

Halvparten (fire) av de nyutdanna lærerne svarte at de hadde hatt behov for oppfølging (kontakt, støtte, hjelp) i jobben, mens tre svarte 'delvis'/'usikker'. Bare én hadde brukt HiNes oppfølgingstilbud, men syntes han fikk bare generelle svar. På spørsmål til de øvrige hvorfor de *ikke* hadde brukt HiNes tilbud svarte tre at de dels hadde 'glemt at tilbudet eksisterte' og dels hadde 'fått nok hjelp av andre'.

Vi spurte også om de nyutdanna hadde bedt om/ fått hjelp, støtte eller lignende utenom HiNes tilbud. 5 - 6 svarte 'kolleger' (liten forskjell på erfarne og 'ferske') og tidligere medstudenter (her svarte én 'nei'). Hele 7 svarte 'rektor/styrer/inspektør', mens bare én hadde hatt kontakt med 'andre fagpersoner'. De fleste hadde middels til bra erfaringer med denne hjelpen/støtten.

Halvparten (fire) av svarpersonene trodde at den nettbaserte oppfølgingen var et egnet tilbud til nyutdanna lærere (iallfall et potensial til dette), mens de øvrige svarte 'vet ikke'. På spørsmål om hvilke typer spørsmål/problemer/'kriser' som egnet seg i slike tilbud svarte én 'Alt!' mens to svarte 'praktiske gjøremål, planer og lignende'.

Det siste spørsmålet gjaldt om de trodde at 'det at oppfølgingstilbudene finnes' kan ha noen positiv effekt selv om ikke tilbudene benyttes. 6 svarte 'Ja' mens én svarte 'vet ikke'.

Kommentarene gikk på at det gir økt trygghet å vite at det finnes et 'nett'.

Når bare tre av de åtte svarpersonene faktisk hadde vært inne på nettsidene, indikerer dette en klar barriere for potensielle brukere av det nettbaserte oppfølgingstilbudet. Disse 8 må jo i utgangspunktet regnes som et særlig positivt utvalg av nyutdanna lærere i forhold til oppfølgingstilbud. Men svarene kan faktisk tyde på en bedre og bredere representativitet enn antatt, bl.a. når bare fire av åtte uttrykker at de har hatt et behov for oppfølging i jobbsammenheng.

Denne barriéren skyldes vel først og fremst en prioritering av 'knapp tid', der den nyutdanna i en 'praksissjokk'-lignende situasjon ikke har tid til å søke slik oppfølging. Det dreier seg heller om kortsiktige 'overlevelses-strategier'.

Den planlagte evalueringen av Hovedprosjektet 2001-2002 (se pkt. 4.3) må vi si ble mislykket. I og med at vi ikke mottok noen skriftlige svar/svarsletter fra nyutdanna lærere fra HiNe (jf. pkt. 5.2), var grunnlaget for en slik evaluering borte. Den administrative svikten ved utsendingene av brev og brosjyrer (jf. pkt. 5.1) førte til at vi verken hadde navn på nyutdanna lærere eller skoler. Vi fikk riktignok 9 henvendelser fra nyutdanna via den elektroniske 'slippen' på nettsidene, men de fleste av disse ba bare om informasjon om oppfølgingstilbudet som de selvsagt fikk.

Denne manglende bruker-evalueringen av 'hovedprosjektet' er selvsagt en vesentlig og alvorlig svikt i hele FoU-prosjektet.

6.2 Tilbakemeldinger fra skole-/barnehage- /oppvektledere.

Samtidig med utsendingen av spørreskjema til de nyutdanna lærerne (vår-01), sendte vi også spørreskjema til rektorene ved de skolene og styrene ved barnehagene der de interesserte nyutdanna hadde sin første lærerjobb. Det ble sendt ut brev og spørreskjema (se pkt. 4.3) til 23 skoler/barnehager, og vi fikk svar fra 9 av disse.

Også her ligger det vel først og fremst til rette for en kvalitativ analyse av svarene/tilbakemeldingene.

Det kom svar fra skoler over hele landet og fra en barnehage, fra Finnmark i nord til Østfold og Karmøy i sør. Både barneskoler, ungdomsskoler og 1-10 – skoler var representert, i størrelsesorden 6 til 21 klasser.

På spørsmål om det generelt er behov for oppfølging (kontakt, støtte, hjelp) til nyutdanna lærere svarer 5 av 9 'stort behov', 3 svarer 'et visst behov' og 1 svarer 'lite behov'.

Bare 3 rektorer svarer at de har fått informasjon om dette oppfølgingstilbudet ved HiNe. Dermed er det bare 2 som ser seg i stand til å 'vurdere' tilbudet, og svarer 'ok' og 'prisverdig'.

Neste spørsmål (nr.5) gjaldt mulighetene på egen skole (barnehage) den nyutdanna har hatt til å få samtale/ rådgiving/ veiledning lokalt. Ingen av rektorene svarte 'lite/ingen kontakt'; 4

svarte 'tilfeldig/sporadisk kontakt'; 3 svarte 'stående tilbud om rådgiving/ veiledning' mens 2 svarte 'systematisk opplegg for rådgiving/ veiledning'. I kommentarene ble det særlig nevnt 'fadderordning', og i én kommune var det tilsatt egen kommunal veileder for de nytilsatte lærerne. Andre nevnte bare 'begynner-samtaler', 'team- og nettverk', og at de nyutdanna åpenbart hadde lite tid til å ta kontakt.

På spørsmål om hvilke oppfølgingstiltak de ville anse som ønskelige ved sin skole (b.hage) svarte 4 at HiNes nettbaserte oppfølging var aktuell. Ellers ble det pekt på lokale opplegg.

Hvis en regner med at de skole-/barnehagelederne som svarte var spesielt interesserte i problemstillingen om oppfølging av nyutdanna lærere, indikerer vel svarene at dette ikke er et spesielt høgt prioritert område. At nesten halvparten av rektorene svarer at nyutdanna lærere bare har 'et visst' eller 'lite' behov for oppfølging, vitner kanskje om manglende innsikt og forståelse?

At de nyutdanna møter temmelig ulike vilkår ved skolene, og der et flertall må forsøke å 'overleve praksissjokket' på egen hånd, er vel stort sett i samsvar med det en har forventet.

På grunn av den administrative svikten ved utsending av brev og brosjyre i 'hovedprosjektet', ble heller ikke skole-/ barnehageledere med i noen brukerevaluering (se pkt. 6.1 ovenfor).

6.3 Analyse av intern logg

HiNe's prosjekt er blitt presentert i mange sammenhenger, også på nasjonalt plan (se pkt. 5.4). I mer indirekte sammenhenger fikk prosjektet oppmerksomhet ved at det er omtalt i eget avsnitt i **St.meld. nr. 16**, 2001-2002. HiNe nevnes også i samme publikasjon under introduksjon av oppfølgingstilbud på landsbasis, pkt. 6.2:42 sammen med Høgskolen i Oslo, Høgskolen i Telemark og NTNU, Trondheim. Vårt prosjekt er også henvist til i **St.meld. nr. 30** (2003-2004).

I **St. meld. 16** konkluderes mellom annet med at nettbasert veiledning alene ikke er tilstrekkelig etter som andre erfaringer viser at det trengs tydeligere nærkontakt mellom veisøker og veileder, i alle høve i en etableringsfase.

Det er vår mening at selv om oppfølgingstiltaket ved HiNe ikke har hatt stor nettbasert aktivitet, så er også det en verdifull erfaring å meddele andre som planlegger

oppfølgingstiltak. Det er også sannsynlig at HiNe vil supplere ”lokale-veiledere-opplegg” med nettbasert veiledning når det først er etablert god nærkontakt.

7 OPPSUMMERING

I denne avsluttende delen oppsummeres FOU-prosjektet og konklusjoner trekkes ut fra teoretiske analyser og analyser av kilder, erfaringer og evalueringer.

Konklusjonene vil ta utgangspunkt i prosjektets problemstilling, og forsøke å kommentere og gi svar på spørsmål knyttet til prosjektets hovedmål og delmål (jf. pkt. 1.3) .

Hovedproblemstillingen har en bred tilnærming som nevner oppfølgingstiltak til hjelp og støtte for nyutdanna lærere i overgangen fra utdanning til yrke .

Presiseringen av hovedproblemstillingen og hovedmålet avgrenser dette til *frivillige oppfølgingstilbud* om kontakt og veiledning i tilknytning til yrkesutøvelsen som lærer og førskolelærer det første yrkesaktive året. Selv om den innledende hovedproblemstillingen kan omfatte spørsmål om tiltak for å gjøre lærerutdanningen mer yrkesrettet, er dette lite fokusert på i foreliggende FOU-prosjekt.

DELMÅL 1 går ut på å planlegge, utvikle og begrunne oppfølgingstilbud til nyutdanna lærere. Disse skal være relevante og gjennomførbare, og ha utgangspunkt i aktuell teori og erfaringer.

Teori om yrkesutdanning og yrkessosialisering (pkt. 2.1) antyder klart at yrkeslivet former yrkesutøvelsen sterkere enn utdanningen gjør det. De viktigste sidene av yrkessosialisering skjer hovedsakelig i arbeidskonteksten. Dette synes å være en enda klarere tendens i læreryrket enn i andre yrker/profesjoner (pkt. 2.2). Nyutdanna lærere synes å være særlig kritiske til sin yrkesutdanning; og de synes å oppleve et 'praksissjokk' i sitt første møte med yrket. Lærerutdanningen kan nok gjøres mer relevant, men undersøkelser tyder også på at mye av yrkessosialiseringen og utviklingen av den kontekstuelle yrkeskunnskapen må skje i selve yrkesutøvelsen. Et klart behov for systematisk oppfølging og veiledning av nyutdanna lærere synes vel dokumentert (jf. pkt. 2.2 og 2.3).

Erfaringene fra oppfølging av nyutdanna lærere ved HiNe ("Trøste- & bæretelefon" og "Erfaringsseminar") bekrefter disse tendensene; oppfølgingstiltakene er svært positivt vurdert og de har tydeligvis en positiv symboleffekt. Men de benyttes bare i begrenset grad av de nyutdanna (jf. pkt. 2.4).

IKT-basert fjernveiledning er et klart satsingsområde innen offentlig utdanning, selv om det kanskje er mer 'offentlig retorikk' enn realiteter innen høgere utdanning. Disse intensjonene

synes imidlertid å stå i motsetning til holdninger og 'myter' knyttet til profesjonsutdanningene ved høgskolene (jf. pkt. 2.5).

Erfaringene med veiledning av nyutdanna er positive når det gjelder nytte og utbytte for brukerne. Men motivasjonen for å delta har vist seg å være moderat /lav (jf. pkt. 2.5).

Utviklingen av det nettbaserte oppfølgingstilbudet ved HiNe er beskrevet i kap. 3. 'Pilotprosjektet' ble begrenset til noen bestemte oppfølgingstilbud (nettsider): veiledning / rådgiving, diskusjonsside og ressursider. For å gjøre pilotprosjektet håndterlig og gjennomførbart ble det begrenset til fagene pedagogikk og norsk. Meningen var å utvide 'hovedprosjektet' til flere tilbud og fag (veiledere). Men da tids- og drifts-ressursene ble holdt på samme nivå, ble hovedprosjektet i praksis bare en forlengelse og videreføring av pilotprosjektet.

DELMÅL 2 handler om å organisere og iverksette de planlagte oppfølgingstilbudene. Aktuelle brukere er nyutdanna lærere, og rektorer/skoler og styrere/barnehager.

Det nettbaserte oppfølgingstilbudet var et *frivillig tilbud* til nyutdanna lærere. Derfor ble det lagt stor vekt på å informere om og motivere for å benytte tilbudet. Alle de nylig ferdige lærerkandidatene fra HiNe fikk (tilsendt) brev fra rektor med infobrosjyre om det nettbaserte oppfølgingstilbudet. Det ble også sendt ut info til oppvekst-/skole-myndighetene i alle kommunene på Helgeland.

De nyutdanna lærerne som ga tilbakemelding, fikk brev med passord til nettsidene, og deres rektorer/skoler fikk info-brev (de fleste var faktisk utenom Helgeland). Passord ble for øvrig sløffet i hovedprosjektet. (Jf. pkt. 5.1).

I 'hovedprosjektet' fungerte dessverre ikke denne utsendingen/utdelingen av brev og info til de nyutdanna. Dermed fikk vi ingen tilbakemeldinger fra nyutdanna lærere, noe som mer eller mindre ødela hele oppfølgingsprosjektet (jf. pkt. 5.1 og 5.2). På tross av dette hadde nettsidene stor besøksaktivitet (pkt. 5.3).

Organiseringen av oppfølgingstilbudene som *frivillige tilbud* førte til lav brukeraktivitet siden vi ikke hadde kontinuerlig kontakt og purringer overfor potensielle brukere. Selv om erfaring og teori klart slår fast *behovet* for oppfølging, viser annen erfaring og teori at verken motivasjon eller tilgjengelig tid er tilstrekkelig for at de nyutdanna lærerne skal benytte slike tilbud.

DELMÅL 3 går ut på å gjennomføre evalueringstiltak overfor aktuelle brukere av oppfølgingstilbudene. Evalueringsoppleggene skal også ha relevans til aktuell teori.

'Pilotprosjektet' (2000-2001) ble evaluert ved utsending av spørreskjema til registrerte brukere: nyutdanna lærere og deres rektorer/skoler.

Registrertes andel av potensielle nyutdanna/brukere var lav, 29 (34) av i alt 172 avgangsstudenter er bare ca. 1/5. Svarprosent av de registrerte nyutdanna lærerne var også lav, 8 av 29 utgjør bare 28%.

Som nevnt foran ble det ikke mulig å gjennomføre noen brukerevaluering i 'hovedprosjektet' (2001-2002) p.g.a. svikt i utsending av infobrev og brosjyre til de nyutdanna lærer-kandidatene.

Brukerevalueringene i pilotprosjektet ga interessante, men ikke uventede resultater (jf. kap. 6).

De nyutdanna var positive til oppfølgingstilbudet, bl.a. dets symboleffekt. Men de færreste hadde faktisk gjort seg bruk av tilbudet; bare 3 av 8 svarpersoner hadde faktisk vært inne på nettsidene. Nesten alle meldte om en viss lokal hjelp og støtte, og meldte om middels til bra erfaringer med denne. At så få har brukt tilbudet på tross av positive holdninger til det, er i og for seg i samsvar med øvrige erfaringer og teori.

Nyutdanna lærere og lærerstudenter viser seg bare å bruke IKT-tilbud til for eksempel veiledning o.a. kommunikasjon i liten grad utenom det som er obligatorisk. Èn forklaring på dette kan være en vanskelig yrkessituasjon i starten med opplevelse av 'praksissjokk' og søking etter kortsiktige 'overlevelses-strategier' heller enn mer langsiktig pedagogisk-faglig basert veiledning og rådgiving.

Tilbakemeldingene fra rektorene bekrefter for så vidt antagelsen om at de nyutdanna møter temmelig ulike vilkår ved skolene. Mens noen skoleledere viser en høg grad av forståelse for problemet og både ønsker og gjennomfører særskilte tiltak for de nyutdanna lærerne, vurderer mange at behovet for oppfølging av disse er ganske moderat.

DELMÅL 4 gjelder sluttevaluering av prosjektet med konklusjoner og skriving av rapport. Evalueringen skal fokusere på oppfølgingstilbudenes funksjon og brukervennlighet, og evt. finne indikasjoner og svar på mer teoribaserte hypoteser om yrkessosialisering og oppfølging/veiledning av nyutdanna lærere.

Som nevnt ovenfor ble prosjektets brukerevalueringer sterkt redusert. Det er nærmest umulig å trekke noen konklusjoner om oppfølgingstilbudenes funksjon og brukervennlighet.

Erfaringene indikerer svært lite bruk av de oppfølgingstilbudene som krever en viss egenaktivitet fra brukerne (utover selve søkingen), men tilsvarende mye bruk av nettsidene som ren informasjonsressurs (indikert av antall besøk på nettsidene).

En teoribasert hypotese er at yrkessosialisering av lærere er mer basert i yrkesutøvelsen enn i yrkesutdanningen enn det som er tilfelle for andre yrker. Yrkessosialiseringen er derfor kanskje mer turbulent og 'sjokkartet' enn for andre yrker (jf. 'praksissjokket'). Erfaringer i dette prosjektet kan indikere en viss støtte til denne hypotesen. En vanskelig yrkessituasjon i starten preget av 'praksissjokk' og søking etter kortsiktige 'overlevelsesstrategier' er dårlig grunnlag for å søke etter mer langsiktige veiledningstilbud.

Erfaringer indikerer også støtte til hypotesen om at det er et dokumentert behov for veiledning og oppfølging av nyutdanna lærere. Men dette behovet synes ikke å være tilstrekkelig bevisst for verken nyutdanna lærere eller rektorer/skoleledere.

HOVEDMÅLET er dekket av de fire delmålene.

De kommentarer og svar på spørsmål knyttet til delmålene som er framkommet ovenfor, dekker dermed også spørsmål knyttet til hovedmålet.

Prosjektets PROBLEMSTILLING spør om lærerinstitusjoner - i samarbeid med lokale skoleeiere og -ledere - kan utvikle og iverksette oppfølgingstiltak som er til hjelp og støtte for nyutdanna lærere. Oppfølgingstiltakene bør ha preg av tilbud om kontakt og veiledning.

Svaret går i retning av et svært betinget og usikkert 'ja'. Det mangelfulle evalueringsgrunnlaget i vårt prosjekt gjør alle svar og konklusjoner temmelig usikre.

Vi kan likevel peke på to etter vår mening viktige funn:

- Nyutdanna lærere synes lite tilbøyelige til å gjøre seg nytte av frivillige oppfølgings-tilbud, og da særlig nettbaserte tilbud.
- Verken nyutdanna lærere eller rektorer ved den enkelte grunnskole synes å være tilstrekkelig bevisste på behovene de nyutdanna har for oppfølging og veiledning.

Oppfølgings- og veiledningstiltak prioriteres ofte ned i forhold til andre sider av virksomheten ved skolen.

Vårt nettbaserte oppfølgingstilbud er neppe egnet til allment bruk i sin nåværende form. Det må kompletteres med sterke og forpliktende kontakter og avtaler med så vel nyutdanna lærere som skoler/rektorer. Den nettbaserte fjernveiledningen synes også å måtte kombineres med lokal veiledning for å fungere etter hensikten.

LITTERATUR

- Arnesen, Anne-Lise: (2002): Ulikhet og marginalisering. Høgskolen i Oslo Dr.avhandling Univ. i Oslo.
- Barker, B. (2001): Do Leaders matter? Educational Review, 53 (1),pp.65-76
- Bergem, Trygve (1994) : Tjener - aldri herre. Om lærerutdanning og yrkesetiske holdninger.
NLA-forlaget, Bergen.
- Bjerkholt, Eva (2002) : "Veiledning av nyutdanna allmennlærere" 1998-2001 ; Sluttrapport 2002.
Notodden , Høgskolen i Telemark
- Eraut, M. (2001) Teachers Learning in the Workplace, in P. Xochellis and Z. Papanoum (org) Continuing Teacher Education and School Development (Symposium Proceedings) Thessaloniki, Department of Education, School of Philosophy AUTH) , pp. 54 –68
- Fernandez, A. (2000) Leadership in an era of Change. Breaking Down the Barriers of the Culture of Teaching, in C. Day; A. Fernandez; T.E. Hauge and J.Møller (eds) The Life and Work of Teachers. International Perspectives in Changing Times London, Falmer Press, pp. 239 –255
- Flores, Maria A. (2002) : Learning, Development and Change in Erly Years of Teaching.
A two-year empirical study. [dr.avhandling] Nottingham
- Handal, G. og P. Lauvås. (1983/1999): På egne vilkår. Cappelen , Oslo.
- Hargreaves, Andy (1994a) Foreword, in L. Tickle (1994) The Induction of New Teachers. London: Cassell
- Hauge, Sidsel (2001) : "Man må ta så mange avgjørelser hele tiden ." Rapport fra pilotprosjekt om veiledning av nyutdannede lærere; 'Veiledning til nyutdannede førskolelærere.' HiO-rapport 2001 nr. 10.
- Hauge, T. E. (2000) Student Teachers` Struggle in Becoming Professionals: Hopes aand Dilemmas in Teacher Education, in Day; A. Fernandez: T.E. Hauge and J.Møller (EDS) The Life and Work of Teachers. International Perspectives in Changing Times (London Falmer Press) pp. 159-172.
- Hegerholm, Hallstein (2000) : Aktivitet innen desentralisert lærerutdanning: Arbeidsplass og Internett som læringsressurs. Hovedfagsoppgave. Bergen : UiB, Institutt for Informasjonsvitenskap
- Hobson, A. and Tomlison, P. (2001) Secondary student-teachers` preconceptions, experiences and evaluations of ITT – a UK study. Paper presented at the Annual Conference of the British Educational Research Association, University of Leeds, England, September 13-15.
- Hoel, Torlaug L. og S. Gudmundsdottir (1999) : Studenter, refleksjon og veiledning via e-post.
Tapir , Trondheim
- Johnsrud Langslet, Gro (1999). Løft. Oslo: Ad Notam Gyldendal
- Jordell, Karl Øyvind (1991) : Er lærere utilfredse? Utdanning og arbeid. Rapport 13/91
NAVFs Utredningsinstitutt, Oslo.
- Knutsen, Knut (1998) : Evaluering av "trøste- & bære-telefonen". Et tiltak ved HiNe for oppfølging av nyutdannede lærere. Nesna: Hine, intern rapport.
- Leonard, P. (1997) : Postmodern Welfare. London: Sage.
- Moslet, I. (red. 1999): Norskdidaktikk. Ei grunnbok. Tano. Aschehoug.

- Nilsen, H. (1998): Språk som sosial praksis. Spesialpedagogikk 5/1998, 34-39.
- Nilsen, H. (1999): På leiting etter tekstens implisitte leser.dr. avhandling. HF-fakultetet, NTNU.
- Norges off. utredninger (1996) : Lærerutdanning. Mellom krav og idéal. NOU 1996:22 , Akademika,
Oslo
- Norges off. utredninger (2000) : Frihet med ansvar. Om høgre utdanning og forskning i Norge.
NOU 2000: 14 ('Mjøsutvalget')
- Nylehn, Børre og Anne Marie Støkken (red.) (2002): De profesjonelle : relasjoner, identitet og utdanning.
Oslo, Universitetsforlaget
- OECD (1990) : Reviews of National Policies for Education. Norway.
- San, M. M. (1999): Japanese Beginning teachers perception of Their Preparation and Professional Development
Journal of Education for Teaching, 25 (1), pp. 17-29
- Stortingsmelding nr. 12 1999-2000 ["Rekrutteringsmeldinga"]
- Stortingsmelding nr. 16 2001-2002 "Kvalitetsreformen - Om ny lærerutdanning: mangfoldig -
krevende - relevant."
- Stortingsmelding nr. 20 2003-2004.
- Stålsett, Unn (2003) : Prosjektet 'Oppfølging av nyutdannede lærere'. Avsluttende rapport.
Oslo , Høgskolen i Oslo
- Veenmann, S. (1984) : "Perceived problems of beginning teachers." In: Review of Educational
Research , vol. 54 nr. 2
- Vygotsky, L. S. (1978): Mind in Society. Harward University Press.

VEDLEGG

VEDLEGG 1 : Tildelingsbrev fra KUF (04.11.00)

VEDLEGG 2 : Brev og brosjyre til lærerkandidater (juli -00 og april -01)

VEDLEGG 3 : Infobrev til oppvekst-/skolemyndigheter på Helgeland (17.07.00)

VEDLEGG 4 : Brev til aktuelle nyutdanna lærere (19.10.00)

VEDLEGG 5 : Brev til aktuelle rektorer (19.10.00)

VEDLEGG 6 : Info om oppfølgingsprosjektet (e-post) (2001-02)

VEDLEGG 7 : Nettsider, med innlegg på diskusjonssiden

VEDLEGG 8 : Statistikk over nettbesøk

VEDLEGG 1 : Tildelingsbrev fra KUF (04.11.00)

DET KONGELIGE KIRKE-,
 UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENT

Høgskolen i Nesna
 8700 Nesna

Deres ref	Deres dato	Vår ref	Dato
0000070/116/ØS	19.10.00	00/3892/eas/zr	04.11.00

**STATSBUDSJETTET 2001 KAP. 274 STATLIGE HØGSKOLER POST 01 -
 OPPFØLGING AV NYUTDANNEDE LÆRERE**

Vi viser til brev fra Høgskolen i Nesna 19. oktober 2000 med forespørsel om tildeling av midler til et oppfølgingstilbud til nyutdannede lærere for 2001.

Departementet ønsker å legge forholdene til rette for at høgskolen kan organisere oppfølgingstilbud for nyutdannede lærere, jfr. Stmeld.nr.12 (1999-2000). Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har funnet å kunne gi Høgskolen i Nesna tilsagn om støtte for 2001. Støtten begrenses imidlertid til kr 50 000 til videreføring av oppfølgingstilbud som allerede er etablert ved høgskolen. Departementet tar forbehold om Stortingets behandling av Stprp.nr.1 (2000-2001).

I departementets brev datert 9. januar 2000 står det at høgskolen vil bli tildelt midler for prosjektet over en periode på 3 år. Departementet tar sikte på å tildele kr 50 000 i 2002, men må ta forbehold om Stortingets behandling av budsjettet for 2002. Departementet vil måtte komme tilbake til det endelige beløpet for 2002. Vi minner om at det forventes at Høgskolen i Nesna gjennomfører en evaluering av prosjektet som formidles departementet

Med hilsen

Hanne Yeæn e.f.

underdirektør

Elin Stokkan
 førstekonsulent

Kopi:Læringscenteret

VEDLEGG 2 : Brev og brosjyre til lærerkandidater (juli -00 og april -01)

Kjære lærarkandidat / nyutdanna lærar!

Når du no snart startar opp i din første jobb, vonar vi at du gjer det med glede og forventning til dei mange spennande og store utfordringar som du sikkert vil møte i din nye status som lærar/førskole-lærar. Vi vonar og trur at du har fått med deg viktig kunnskap gjennom dei åra du har vore student på Høgskolen i Nesna.

Overgangen frå student til nyutdanna lærar er ofte så stor at vi snakkar om «praksissjokket». I lærarutdanningsreforma LU98 arbeider vi med å gjere utdanninga meir yrkes- og praksisretta og betre i stand til å kvalifisere studentane ut frå dei krav som reformane i grunnskolen (L97) stiller.

I samband med LU98 har det og vore drøfta ulike former for oppfølging av dei nyutdanna lærarane. Høgskolen i Nesna arbeider no med fleire oppfølgingstilbod, og vil prøve om vi kan vere til hjelp for deg det første året du er ute i jobb. Vår ambisjon med dette er i tillegg å få nyttige tilbake-meldingar frå deg, slik at vi kan gjere lærarutdanninga her på høgskolen betre.

HiNe vil og gjerne ha kontakt med deg og dei andre nyutdanna ut over desse oppfølgingstilboda, t.d. for å sende invitasjonar, helsingar o.s.v.. Difor ber vi om at du sender oss din nye adresse!

Vi inviterer deg med dette til følgande oppfølgingstilbod :

1. Nettbasert oppfølging av nyutdanna lærarar

HiNe har utvikla internettbaserte oppfølgingstilbod til nyutdanna lærarar/førskolelærarar i grunnskole og barnehage. Sjå vedlagde brosjyre med informasjon, svarslipp og ferdigfrankert svarkonvolutt.

Vi ser gjerne at du tek vare på brosjyra, og fyller ut svarslippen og returnerer han til HiNe når du har klar den nye arbeidsplassen og adressa di. Dette kan også gjerast elektronisk via HiNe si heimeside.

2. Rettleiingstilbod (tettare oppfølging) v/ Tanja Jensen

Hovedfagsstudent Tanja Jensen vil gjerne gjennomføra ei tettare oppfølging/rettleiing av nyutdanna lærarar som sitt hovedfagsarbeid (ped., NTNU). Ho vil informere om dette til studentane på Spes. ped.1 (to. 26.04), men vil og gjerne ha direkte kontakt med andre interesserte lærarkandidatar. Ho er elles å treffe på tlf. 91 85 50 85 (e-post: <tanja199@hotmail.com>).

3. «Erfarings-seminar»

Nyutdanna lærarar vert inviterte til HiNe ein dag i febr./mars for å fortelja om og drøfte sine erfaringar i den nye lærarjobben med avgangsstudentar og fagfolk. Sei frå ved å krysse av på den vedlagde svarslippen dersom du er interessert i å vere med på dette!

Dersom du har spørsmål om noko av dette så ta kontakt!

Vi ser fram til eit vidare samarbeid med deg, og med Piet Hein sine ord til oppmuntring :

*«Det finnes en visdommens vei -
det er den, som bør være let at erindre:
Dum deg, og dum deg, og dum deg igjen,
men mindre og mindre og mindre.»*

Lykke til og vel møtt til kontakt og samtale!

Med venleg helsing

Høgskolen i Nesna, april-2001

Arna Meisfjord
rektor

OPPFØLGINGSTILBUD   Endringer i ny brosjyre :

*Til deg som er nyutdanna!*HiNe's oppfølgingstilbud ~~2000-2001~~ **2001-2002** til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage**NETTBASERT**

- ~~NETTVERK~~ *veiledning*
- ~~IKT's~~ *diskusjonssider*
- ~~IKT's~~ *ressurssider*

Til deg som er nyutdanna!HiNe's oppfølgingstilbud ~~2000-2001~~ **2001-2002** til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

HiNe ~~skal~~ gjennomfører oppfølgingstilbud til nyutdanna lærere/førskolelærere i grunnskole og barnehage. I 2000-2001 **ble det** gjennomført et småskala 'pilotprosjekt' med deltaking av nyutdanna lærere ved utvalgte barnehager og ~~grunnskoler, fortrinnsvis på Helgeland. fra HiNe .~~

I tillegg til videreføring av tilbud om 'Trøste&bære telefon' og 'Praksisseminar' vil pilotprosjektet ta utgangspunkt i en nettbasert oppfølging.

HiNe er avhengig av at de aktuelle b.hager/skoler kan gi sine nyutdanna lærere tilgang til PC med tilknytning til internett/e-post.

HiNe vil videreføre dette nettbaserte oppfølgingstilbudet for et nytt kull med nyutdanna lærere i 2001-2002.

Det er også mulig å få kontakt og veiledning via telefon (ring HiNes sentralbord).

HiNe vil også gjennomføre et nytt «Erfaringsseminar» i febr./mars i 2002 , der nyutdanna lærere/førskolelærere inviteres til å legge fram sine erfaringer fra det første yrkesaktive året som lærer.

Høgskolen vil ~~legge til rette for~~ **videreføre** følgende oppfølgingstilbud:

- nettverk for generell veiledning og faglige spørsmål
(mellom nyutdanna lærer og fagperson ved høgskolen)

~~nettverk for de nyutdanna lærerne~~ (mellom nye lærere innbyrdes)

- diskusjonssider (åpen for både nye lærere og fagpersoner/veiledere)

- ressursider (linker, tips etc)

~~nettbaserte etterutdanningskurs (fjernunderv.) tilpasset nyutdanna læreres behov~~

~~systematisk opplegg for lokal veiledning (rektor/styrer eller annen)~~

(Jfr. de lokale skoler/b.hg.s arbeidsgiveransvar.)

HiNe ber deg om å hjelpe oss å få til disse tilbudene ved i første omgang å fylle ut og returnere svarslippen (i vedlagte frankerte konvolutt eller fax/e-mail).

Vi vil på bakgrunn av opplysningene fra dere etablere formell kontakt/avtale med nye læreres arbeidsgivere (skoler/b.hager, kommuner).

De nettbaserte oppfølgingstilbudene er lett å nå via HiNes hjemmeside og hovedsiden til oppfølgingstilbudene. Der finnes også en elektronisk påmeldingslipp.

Tilgangen til nettsidene er passordbelagt. Du får her oppgitt brukernavn og passord for å lette tilgangen :

BRUKERNAVN: ressurs

PASSORD: lenke

SVARSLIPP

NAVN: .....

UTDANNING: .....

(FU/AU/DEFU + tillegg)

NY ARBEIDSPASS/STILLING: .....

(navn på b.hg./skole/SFO e.l.)

.....
(stilling, klassetrinn e.l.)

NY ADRESSE: .....

Evt. EPOST-ADRESSE: .....

Vi håper at du vil ta vare på denne brosjyren , og sende påmeldingslipp når din nye lærerjobb er klar.

Vi vil gjerne kunne ta kontakt med deg og eventuelt din nye arbeidsgiver (hvis du aksepterer det).

~~Tror du det er behov for en oppfølging av nyutdanna lærere?~~ Ja / nei / vet ikke

Kan du tenke deg å være med i et prosjekt om slike oppfølgingstilbud?

Ja   nei   vet ikke

VEDLEGG 3 : Infobrev til oppvekst-/skolemyndigheter på Helgeland **(17.07.00)**

BREV TIL SKOLE-/B.HG.- SJEF (-ETAT)

Vi vil bl.a. forsøke å utvikle følgende internettbaserte oppfølgingstilbud:

- **nettverk** for veiledning, mellom nyutdanna lærere, diskusjons- og ressursider.
- nettbaserte **etterutdanningskurs** tilpasset nyutdanna læreres behov.
- systematisk opplegg for **lokal veiledning**.

For de fleste av disse tilbudene er vi avhengige av at de aktuelle barnehager/ grunnskoler kan gi sine nyutdanna lærere tilgang til PC med tilknytning til internett/e-post.

Vår fremdriftsplan ser foreløpig slik ut :

1. Juli-2000: Sende ut brosjyre/svarslipp til nyutdanna lærere (vedlagt) for å få registrert deres nye arbeidsplass (skole/b.hage) og villighet til å delta.
Sende henvendelser til kommunene på Helgeland (= dette skrivet).
2. Aug.-2000: Ta kontakt med aktuelle b.hager/skoler, spørre om de vil/kan delta i prosjektet.
Forespørre nyutdanna lærere om det samme.
3. Aug./sept.-2000: Etablere formell kontakt/avtale med aktuelle nyutdanna læreres arbeidsgivere
(kommuner og skoler/b.hager).
4. Høst-2000: Utarbeide og sende ut og etter hvert gjennomføre aktuelle tilbud til aktuelle aktører
(nyutdanna lærere og skoler/b.hager).

Det er i denne sammenhengen aktuelt å vise til skole-/b.hage-eiernes arbeidsgiveransvar overfor de nyutdanna/nytilsatte lærerne.

VEDLEGG 4 : Brev til aktuelle nyutdanna lærere (19.10.00)

HiNE'S OPPFØLGINGSTILBUD 2000-2001 TIL NYUTDANNA LÆRERE

Takk for at du svarte på brevet og brosjyren om oppfølging av nye lærere fra i sommer.

Håper vi får tak i deg på denne «gamle» hjemmeadressen din.

Dine svar på svarslippen er registrert , og vi ser med glede at du kan tenke deg å være med i prosjektet om internettbasert oppfølging i skoleåret 2000-2001 .

På svarslippen fra deg framgår det dessverre ikke hvilken skole (og kommune) du skal være lærer ved.

Da vi har tenkt å spørre skolen (ledelsen) om de kan tenke seg å delta i prosjektet, og bl.a. gi deg tilgang til PC/internett ; trenger vi skolens navn og adresse.

Vi håper at du kan gi oss tilbakemelding snarest om

- hvilken **skole** du jobber ved , og adressen dit
- hvilken kommune
- gjerne din nye private adresse .

Tilbakemeldingen kan gis

- pr. brev til : H.sk.lektor Knut Knutsen, Høgskolen i Nesna, 8700 Nesna.
- pr. e-post til : kkn@hinesna.no
- telefax (750 57900) og telefon (750 57878) er også mulig .

HiNe , 18.09.00

For prosjektlederne

Knut Knutsen

VEDLEGG 5 : Brev til aktuelle rektorer (19.10.00)

BREV TIL REKTOR /SKOLER

OPPFØLGINGSTILBUD TIL NYUTDANNA LÆRERE

HiNe vil gjerne prøve ut oppfølgingstilbud til nyutdanna lærere/førskolelærere i grunnskole og barnehage. I 2000-2001 har vi planlagt å gjennomføre et småskala 'pilotprosjekt' med deltaking av nyutdanna lærere ved utvalgte barnehager og grunnskoler, fortrinnsvis på Helgeland.

Pilotprosjektet vil ta utgangspunkt i en internettbasert oppfølging. Prosjektledere i 2000/2001 er førsteamanuensis Harald Nilsen (no.) og høyskolelektor Knut Knutsen (ped.).

I sommer sendte vi ut brosjyre/svarslipp til nyutdanna lærere fra HiNe (vedlagt) for å få registrert deres nye arbeidsplass (skole/b.hage) og villighet til å delta.

Vi fikk positiv tilbakemelding fra 25-30 av våre avgangsstudenter. En av disse har fått lærerjobb ved Deres skole :

Vi vil bl.a. forsøke å utvikle følgende internettbaserte oppfølgingstilbud: nettverk for veiledning, nettverk mellom nyutdanna lærere, diskusjons- og ressursider.

Ellers har vi vurdert så vel nettbaserte etterutdanningskurs tilpasset nyutdanna læreres behov som systematisk opplegg for lokal veiledning ved egen skole (se den vedlagte brosjyren), men disse tilbudene er ikke med fra starten.

For de planlagte tilbudene er vi avhengige av at de aktuelle grunnskolene kan gi sine nyutdanna lærere tilgang til PC med tilknytning til internett/e-post.

I første omgang ber vi bare om dette fra skolens/din side.

Tilbudene er selvsagt frivillige for de nyutdanna lærerne, men vi vil senere komme tilbake til både den nyutdanna læreren og deg/skolen med spørsmål o.l. når oppfølgingstilbudene skal evalueres. Dersom du/skolen ikke finner å kunne delta og/eller anbefale den nyutdanna læreren å delta, vil vi gjerne ha melding om det snarest.

I 2001-2002 håper HiNe å kunne gjennomføre et 'fullskala prosjekt' med tilbud som omfatter alle nyutdanna lærere/førskolelærere fra HiNe. Det er søkt KUF-departementet om ekstra midler til dette.

Høgskolen har i tre år gitt tilbud om en 'Trøste-&-bære-telefon' der nyutdanna lærere kan ringe og snakke med fagfolk ved HiNe, og et 'Praksis-/erfaringsseminar' der nyutdanna lærere inviteres til HiNe i febr./mars for å fortelle om og drøfte sine erfaringer med avgangsstudenter og fagfolk. Disse tilbudene søkes videreført.

Bakgrunnen for prosjektet i 2000-2001 er ellers en positiv oppbacking fra KUF-dep..

HiNe ble bl.a. spesielt nevnt i St.meld. nr 12 (1999-2000) 'Rekrutteringsmeldinga' :

«Departementet vil derfor leggje til rette for at høyskolane i Oslo og Nesna kan organisere *oppfølgingstilbod for nyutdanna lærerar*. ».

HiNe er helt avhengig av skolens velvilje og støtte for å få gjennomført dette prosjektet. Vi håper imidlertid at deltaking ikke vil medføre særlig mye ekstra arbeid o.a. ressurser for skolen, personalet og de nyutdanna lærerne, men at aktørene vil ha stor nytte av det. Det er i denne sammenhengen aktuelt å vise til skoleledelsens arbeidsgiveransvar overfor de nyutdanna/nytilsatte lærerne.

HiNe har henvendt seg pr. brev til oppvekst-/undervisnings-/skole-etaten i kommunen med informasjon om prosjektet. Vi har også bedt om tilbagemelding, særlig dersom undervisn.sjef/-etat hadde innvendinger mot at skolen(e) skulle delta i prosjektet. Ingen slike forbehold eller innvendinger er kommet.

Vi vil samtidig med denne henvendelsen skrive brev til den nyutdanna læreren ved skolen og informere om dette brevet samt oppgi internettadressen. Tilbudene kan finnes via HiNes hjemmeside : <http://www.hinesna.no>

Det er aktuelt å etablere en referansegruppe med representanter fra aktørene og høgskolen, og å avholde en 'underveis-/erfarings'-konferanse våren-2001.
HiNe vil se det som viktig og interessant om skolen og/eller kommunen kan delta i denne sammenhengen.

HiNe , 19. oktober 2000

VEDLEGG 6 : Info om oppfølgingsprosjektet (e-post) (2001-02)

INFORMASJON OM HINES OPPFØLGINGSTILBUD TIL NYUTDANNA LÆRERE

1) De **nettbaserte** oppfølgingstilbudene vil i denne omgang være :

Veiledning /rådgiving i generelle og faglige spørsmål.

Du kan henvende deg direkte til en av veilederne via e-post. Der kan du stille spørsmål, problemstillinger e.l. som gjelder alle sider av lærerjobben din.

F.eks. kan det gjelde læreryrket/ -jobben generelt , lærerrollen f.eks. i forhold til skoleledelse, kolleger, foreldre og elever , og mer konkrete spørsmål/problemer om samspill, konflikter o.s.v.. Og det kan selvsagt gjelde faglige, (fag-)didaktiske og (fag-) metodiske spørsmål knyttet til planleggings- og undervisningsarbeid.

Veilederen vil gi tilbakemelding enten i form av svar, råd e.l. (rådgiving), eller helst i form av oppfølgende spørsmål, alternative forslag e.l. for å få til en dialog (veiledning). I dette prosjektet er det fokusert på ped.faget (Knut Knutsen) og norskfaget (Harald Nilsen), men du kan stille spørsmål med utgangspunkt i alle fag .

Dersom den veilederen du får kontakt med ikke føler seg tilstrekkelig kompetent til å veilede/gi råd i et spørsmål direkte , kan han formidle kontakt til og/eller råd fra andre fagfolk ved HiNe.

Den tidligere ”Trøste- & bære-telefonen” er nedlagt i sin opprinnelige form, og innlemmet i dette oppfølgingsprosjektet. Du kan ringe HiNes sentralbord.

Diskusjonssiden som er åpen for påmeldte nyutdanna lærere og fagfolk/veiledere ved HiNe.

Her kan du komme med synspunkter, spørsmål e.l. om det å være (nyutdanna) lærer, og komme med innlegg og svar til andres synspunkter, spørsmål og påstander.

Ressurssiden som vil inneholde nyttig informasjon, f.eks.

bakgrunnen for dette oppfølgingsprosjektet, forskning om nyutdanna lærere o.s.v..

Ressurssiden vil etter hvert også få med mer didaktisk stoff om lærerarbeid i skolen.

Dette nettstedet vil dessuten ha lenker til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse, og en egen del med metodiske tips .

Du får passord til nettsidene, men tilbudene er selvsagt frivillige: du benytter dem bare ut fra dine egne behov.

Du kan imidlertid bli spurt om å delta i en evaluering av tilbudene V-2002 .

2) «**Erfarings (Praksis) -seminar**»

Nyutdanna lærerarar vert inviterte til HiNe ein dag i febr./mars for å fortelja om og drøfte sine erfaringar i den nye lærarjobben med avgangsstudentar og fagfolk.

VELKOMMEN SOM BRUKER AV OPPFØLGINGSTILBUDET!

For å komme inn på nettsidene om oppfølgingstilbudet bruker du følgende

BRUKERNAVN : **ressurs**

PASSORD : **lenke**

Hilsen Knut K. og Harald N.

INFORMASJON OM HINES OPPFØLGINGSTILBUD TIL NYUTDANNA LÆRERE (justert febr.-2002)

1) De **nettbaserte** oppfølgingstilbudene består av :

Veiledning /rådgiving i generelle og faglige spørsmål.

Du kan henvende deg direkte til en av veilederne via e-post/nettsiden. Der kan du stille spørsmål, problemstillinger e.l. som gjelder alle sider av lærerjobben din.

F.eks. kan det gjelde læreryrket/ -jobben generelt , lærerrollen f.eks. i forhold til skoleledelse, kolleger, foreldre og elever , og mer konkrete spørsmål/problemer om samspill, konflikter o.s.v.. Og det kan selvsagt gjelde faglige, (fag-)didaktiske og (fag-) metodiske spørsmål knyttet til planleggings- og undervisningsarbeid.

Veilederen vil gi tilbakemelding enten i form av svar, råd e.l. (rådgiving), eller helst i form av oppfølgende spørsmål, alternative forslag e.l. for å få til en dialog (veiledning). I dette prosjektet er det fokusert på ped.faget (Knut Knutsen) og norskfaget (Harald Nilsen), men du kan stille spørsmål med utgangspunkt i alle fag .

Dersom den veilederen du får kontakt med ikke føler seg tilstrekkelig kompetent til å veilede/gi råd i et spørsmål direkte , kan han formidle kontakt til og/eller råd fra andre fagfolk ved HiNe.

Den tidligere ”Trøste- & bære-telefonen” er nedlagt i sin opprinnelige form, og innlemmet i dette oppfølgingsprosjektet. Du kan ringe HiNes sentralbord.

Diskusjonssiden som er åpen for nyutdanna lærere og fagfolk/veiledere ved HiNe.

Her kan du komme med synspunkter, spørsmål e.l. om det å være (nyutdanna) lærer, og komme med innlegg og svar til andres synspunkter, spørsmål og påstander.

Ressurssiden som vil inneholde nyttig informasjon, f.eks.

bakgrunnen for dette oppfølgingsprosjektet, forskning om nyutdanna lærere o.s.v..

[Dessuten om erfaringer med prosjektet så langt \(delrapport\), og referat fra en landskonferanse om oppfølging/veiledning av nyutdanna lærere.](#) Ressurssiden vil få med mer didaktisk stoff om lærerarbeid i skolen.

Dette nettstedet vil dessuten ha [lenker](#) til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse, og en egen del med metodiske [tips](#) .

Tidligere var det passord til nettsidene, men nå er de fritt tilgjengelige. Tilbudene er selvsagt frivillige: du benytter dem bare ut fra dine egne behov.

Du kan imidlertid bli spurt om å delta i en evaluering av tilbudene V-2002 .

2) «**Erfarings** (Praksis) **-seminar**»

Nyutdanna lærerarar vert inviterte til HiNe ein dag i febr./mars for å fortelja om og drøfte sine erfaringar i den nye lærarjobben med avgangsstudentar og fagfolk. (dato i år 16/4-02)

VELKOMMEN SOM BRUKER AV OPPFØLGINGSTILBUDET !

Hilsen Knut K. og Harald N.

VEDLEGG 7 : NETTSIDENE med innlegg på diskusjonssiden

Oppf.Ny.Læ. NETTSIDER (2001-2002)

Inngangsside. Tilgang fra HiNes hjemmeside.

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Til deg som er nyutdanna!

Hine gjennomfører et oppfølgingstilbud til nyutdanna lærere/førskolelærere i grunnskole og barnehage. I 2000-2001 ble det gjennomført et 'pilotprosjekt' med deltaking av nyutdanna lærere fra HiNe.

HiNe vil videreføre dette internettbaserte oppfølgingstilbudet for et nytt kull med nyutdanna lærere i 2001-2002

Hine vil også gjennomføre et nytt «Erfarings-(praksis-)seminar» i febr./mars 2002, der nyutdanna lærere/førskolelærere inviteres til å legge fram og drøfte sine erfaringer fra det første yrkesaktive året som lærer. «Trøste-&-bære-telefonen» er nedlagt i sin opprinnelige form, men det er fremdeles mulig å få kontakt og veiledning via telefon (ring HiNes sentralbord).

HiNe vil videreføre nettverk for

- generell og faglig veiledning mellom nyutdanna lærer og fagperson ved høgskolen,
- diskusjonssider for nye lærere og fagpersoner/veiledere, og
- ressursider med bl.a. lenker og tips.

HiNe sendte i vår ut en brosjyre m/svarslipp til alle avgangsstudentene i lærerutdanningene.

Vi håper at du vil sende påmeldingsslipp når din nye lærerjobb er klar.

Nettstedet er passordbegrenset, men brukernavn og passord er oppgitt i den utdelte brosjyren. Du får også passord ved påmelding via den elektroniske svarslippen.

Dersom du ønsker å benytte deg av, eller få mer informasjon om HiNes oppfølgingstilbud, kan du fylle ut svarslippen som befinner seg her !

Til nettsted for oppfølgingstilbud

[Ny tekst er markert med kursiv og understreking]

Oppf.Ny.Læ. NETTSIDER

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Dersom du ønsker å benytte deg av eller få mer informasjon om HiNes oppfølgingstilbud kan du melde deg på her :

Navn:

Adresse:

E-post adresse:

Utdanning: AU/DALU/FU/DEFU + v.utdann.

Arbeidsplass : skole (m/adresse) , kommune, stilling

Jeg ønsker informasjon om HiNes oppfølgingstilbud
 Jeg ønsker å benytte meg av HiNes oppfølgingstilbud.

Send	Tilbakestill
------	--------------

Oppf.Ny.Læ. NETTSIDER

HOVEDSIDE

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Hovedside	Veiledning/rådgiving	Diskusjonsside	Ressurssider
-----------	----------------------	----------------	--------------

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Oppfølgingstilbudene med basis i denne hovedsiden vil i denne omgang være :

Veiledning /rådgiving i generelle og faglige spørsmål.

Du kan henvende deg direkte til en av veilederne via e-post. Der kan du stille spørsmål, problemstillinger e.l. som gjelder lærerjobben din.

Den veilederen du får kontakt med kan formidle kontakt til og/eller råd fra andre fagfolk ved HiNe.

Diskusjonssiden som er åpen for påmeldte nyutdanna lærere og fagfolk/veiledere ved HiNe.

Her kan du komme med synspunkter, spørsmål e.l. om det å være (nyutdanna) lærer, og komme med innlegg og svar til andres synspunkter, spørsmål og påstander.

Ressurssiden som vil inneholde nyttig informasjon, f.eks.

bakgrunnen for dette oppfølgingsprosjektet, forskning om nyutdanna lærere o.s.v..

Ressurssiden vil også ha med mer didaktisk stoff om lærerarbeid i skolen.

Dette nettstedet vil dessuten ha **lenker** til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse, og en egen del med metodiske **tips** .

Kom gjerne med idéer og forslag til innhold.

Hvis du ønsker deg flere/andre oppfølgingstilbud, f.eks. egen kontaktside *bare* for nyutdanna lærere , etterutdanningskurs (via nett?) , eller systematisk opplegg for lokal veiledning i samarbeid mellom HiNe og din skole , så gi oss et hint om det !

Oppf.Ny.Læ. NETTSIDER

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Hovedside	Veiledning/rådgiving	Diskusjonsside	Ressurssider
-----------	----------------------	----------------	--------------

Veiledning /rådgiving i generelle og faglige spørsmål.

Du kan henvende deg direkte til en av veilederne/rådgiverne via e-post , og stille spørsmål, reise problemstillinger e.l. som gjelder alle sider av lærerjobben din.

Det kan gjelde læreryrket/ -jobben generelt , lærerrollen f.eks. i forhold til skoleledelse, kolleger, foreldre og elever , og mer konkrete spørsmål/problemer om samspill, konflikter o.s.v.. Og det kan selvsagt gjelde faglige, (fag-)didaktiske og (fag-) metodiske spørsmål knyttet til planleggings- og undervisningsarbeid.

Du kan også ta kontakt hvis du har behov for det selv uten helt klare spørsmål/ problemstillinger.

Veilederen vil gi tilbakemelding enten i form av svar, råd e.l. (rådgiving), eller helst i form av oppfølgende spørsmål, alternative forslag e.l. for å få til en dialog (veiledning). I en veiledningssituasjon kan det også være aktuelt å gå over til telefon for å få en mer uformell og nær dialog.

I dette veilednings/rådgivings-tilbudet er det som du ser fokusert på ped.faget og norskfaget, men du kan stille spørsmål med utgangspunkt i alle fag .

Dersom den veilederen du får kontakt med ikke føler seg tilstrekkelig kompetent til å veilede/gi råd i et spørsmål direkte , kan han formidle kontakt til og/eller råd fra andre fagfolk ved HiNe.

Ta kontakt med

Harald Nilsen (norsklærer)

Knut Knutsen (ped.lærer)

Oppf.Ny.Læ. NETTSIDER

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Hovedside	Veiledning/rådgiving	Diskusjonsside	Ressurssider
-----------	----------------------	----------------	--------------

Diskusjonssiden er åpen for påmeldte nyutdanna lærere og fagfolk/veiledere ved HiNe. Her kan du komme med synspunkter, spørsmål e.l. om det å være (nyutdanna) lærer, og komme med innlegg og svar til andres synspunkter, spørsmål og påstander.

[[Innhold](#) / [Søk](#) / [Legg inn](#)]

INNHold

[skrivekompetanse](#) Harald Nilsen 09 Jan 2001
[Skape positivt klassemiljø](#) Rune Eli 22 Nov 2000
 Re: [Skape positivt klassemiljø](#) Harald Nilsen 09 Jan 2001
[arbeidsplaner](#) Bent Åge Valen 20 Nov 2000

Sist endret: January 09, 2001

Oppf.Ny.Læ. NETTSIDER

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Hovedside	Veiledning/rådgiving	Diskusjonsside	Ressurssider
-----------	----------------------	----------------	--------------

Ressurssiden

Den vil inneholde forskjellig informasjon, bl.a. om bakgrunnen for dette oppfølgingsprosjektet, forskning om nyutdanna lærere o.s.v.. Ressurssiden vil også få med mer didaktisk stoff om lærerarbeid i skolen.

Dette nettstedet vil dessuten ha **lenker** til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse, og en egen del med konkrete metodiske **tips**.

Kom gjerne med idéer og forslag til innhold.

Oppf.Ny.Læ. NETTSIDER

HiNes oppfølgingstilbud 2001-2002 til nyutdanna lærere i grunnskole og barnehage

Lenker

til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse.

Tips

Konkrete metodiske tips for ulike klassetrinn, fag, temaorganisering o.s.v..

Diskusjonssiden

[[Innhold](#) / [Søk](#) / [Legg inn](#) / [Svar](#) / [Neste](#) / [Forrige](#) / [Opp](#)]

skrivekompetanse

Fra: Harald Nilsen

Date: 09 Jan 2001

Time: 12:23:53

Remote Name: 128.39.163.147

Kommentarer

Kunnskaper og ferdigheter i norsk opplever vel både lærere og elever som et svært sentralt tema, og ferdigheter i å kunne uttrykke seg skriftlig er viktig for å lykkes i mange av skolens fag. Et overordnet spørsmål mange lærere - og det gjelder ikke bare nyutdannede - sitter igjen med er: Hvordan gjøre elevene mine til gode skrivere? Hvordan skal de bli skrivekompetente?

Det første en må gjøre er å finne svar på hva det vil si å være skrivekompetent - hva det betyr å bli flink å skrive. Før mulige svar legges ut her kan det stå som et diskusjonstema der brukerne av oppfølgingsprogrammet kommer med innspill. ALTSÅ: Hva betyr det å være skrivekompetent?

Det neste diskusjonstemaet blir da (selvsagt): Hva slags «grep»/ hva slags handlinger eller aktiviteter må klasserommet (skolen) invitere til for å fremme elevenes skrivekompetanse? Men dette spørsmålet kan stå ukommentert inntil vi har gitt innspill til det første.

Med håp om at dette er hypereaktuelle problemstillinger i skolen!

Diskusjonssiden

[[Innhold](#) / [Søk](#) / [Legg inn](#) / [Svar](#) / [Neste](#) / [Forrige](#) / [Opp](#)]

Skape positivt klassemiljø

Fra: Rune Eli
Date: 22 Nov 2000
Time: 15:04:51
Remote Name: 62.66.248.87

Kommentarer

Jeg etterlyser gode råd og tips angående "hvordan skape et godt klassemiljø". Dette være seg ferdige opplegg som kan brukes, eller litteratur som kan gi meg råd og tips. Jobber i en 6.klasse hvor klassemiljøet er heller dårlig. Elevene er ofte ufine mot hverandre og snakker ofte før de tenker. Det å skape et godt miljø i denne klassen er derfor en prioritert oppgave av klassestyrer, PPT og meg som medlærer/spesiallærer/ timelærer i denne klassen. Siden klassen allerede har et dårlig miljø er det derfor her ikke snakk om å forebygge, men om å reparere. Klassen har tidligere jobbet med materiell utarbeidet av "Lions Quest", men siden verken klassestyrer eller jeg har opplæring i bruk av dette så har det ikke blitt brukt nå i høst. Trenger råd snarest mulig!!

Re: Skape positivt klassemiljø

Fra: Harald Nilsen
Date: 09 Jan 2001
Time: 20:59:08
Remote Name: 128.39.163.147

Kommentarer

Godt nytt år, Rune Eli! Jeg var mye opptatt med å fullføre doktorgraden min sist høst, og du syns vel det er i seineste laget å få svar på noe du etterlyser 22. november. Jeg var 16 år lærer i en ungdomsskole, og kjenner altså skolen fra innsiden og i mange ulike situasjoner. La oss være enige om at klassemiljø er alltid en PROSESS, og altså aldri en ferdig, stabil situasjon som en kan si at "nå er jeg ferdig med dette". Miljø er ikke noe som ER, men noe som SKAPES mellom elever og elever, og mellom elever - lærer, og kan hende mellom klasser og andre klasser, hvem vet? Som ungdomsskole-lærer var jeg sjøl enormt OBS på min egen rolle, hva slags posisjon jeg inntok og hvordan elevene oppfattet meg. Mitt førstemøte med nye klasser, og min holdning i fortsettelsen sammen med elevene var alltid dette, punkt 1: JEG STOLTE ALLTID 100% på elevene. ALTSÅ: jeg gav dem ALDRI anledning til å føle at jeg ikke stolte på dem, og dette skapte en enorm trygghet og god atmosfære, for jeg forventet at tryggheten skulle være gjensidig: altså: de måtte ALLTID kunne stole på meg!

Stole på at jeg var rettferdig, at jeg gjorde mitt beste, at jeg ikke gjorde forskjeller, at jeg opptrådte støttende og aksepterende, at jeg var konsekvent, og frem for alt aksepterte elevene at JA betydde JA, og NEI betydde NEI!

Spillereglene våre var altså gjensidig respekt og rettferdighet. Alt dette kunne vi kode inn i regelen om å ta hverandre på alvor som mennesker: det vil si vi gjorde godt, men aksepterte også at vi kunne gjøre galt, vi VILLE, men klarte det selvsagt ikke alltid; men alltid hadde vi vårt faste referansepunkt som het: gjensidig tillit og respekt og rettferdighet. Eli Rune! jeg har ikke gitt deg noen oppskrift på umiddelbar løsning, men noe tenke på og reflektere over har du vel fått? Fortsatt godt nytt år!

Hilsen Harald

arbeidsplaner

Fra: Bent Åge Valen

Date: 20 Nov 2000

Time: 12:52:35

Remote Name: 194.248.81.129

Kommentarer

Er det noen som erfaringer med bruk av arbeidsplaner/program for elevene. Slik jeg ser det ligger det store muligheter/utfordringer i å la elevene jobbe ut fra arbeidsplaner. De tar i større grad ansvar for sin egen læring, de kan tilpasse arbeidsmengde/ oppgaver ut fra sitt eget nivå og læreren frigjøres i større grad og kan bruke en større del av tiden sin til veiledning/oppfølging av hver enkelt elev.

Ressurssiden

Den vil inneholde forskjellig informasjon, bl.a. om bakgrunnen for dette oppfølgingsprosjektet, forskning om nyutdanna lærere o.s.v.. Ressurssiden vil ~~etter hvert~~ også få med mer didaktisk stoff om lærerarbeid i skolen.

Dette nettstedet vil dessuten ha **lenker** til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse, og en egen del med konkrete metodiske **tips**.

Kom gjerne med idéer og forslag til innhold.

Bakgrunnen for oppfølgingsprosjektet

Problemstilling :

Kan lærerutdanningsinstitusjonene i samarbeid med skole-/barnehage-eiere og ledere utvikle og iverksette oppfølgingstiltak som er til hjelp og støtte for nyutdannede lærere i overgangen fra utdanning til yrke?

Presisering og utdyping av problemstillingen:

Generelt bør oppfølgingstiltakene ha preg av *tilbud om kontakt og veiledning/ rådgiving* i tilknytning til yrkesutøvelsen som lærer/førskolelærer.

På lang sikt bør HiNe (og andre lærerutdanningsinstitusjoner) satse på

- et helhetlig opplegg for oppfølging og veiledning av nyutdannede lærere.
- å samordne sine tilbud med mer lokal kontakt med og hjelp (veiledning, støtte) fra f.eks. rektor/ styrer, kolleger og tidligere medstudenter
- å benytte fjernveiledning basert på ny teknologi.

Hovedmålet for oppfølgingsprosjektet er formulert slik :

Utvikling, iverksetting/gjennomføring og evaluering av relevante oppfølgingstilbud for nyutdannede lærere i det første yrkesaktive året.

Tematiske avgrensinger:

Hovedproblemstillingen bør fokusere på *oppfølgingstilbud* (d.v.s. tilbud/tiltak som settes inn etter fullført grunnutdanning).

Typer av tiltak:

- Generelle tiltak ; som inkorporerer menneskelige relasjoner og samspill i en yrkesmessig sammenheng (f.eks. lærer - elev og lærer - foresatte -relasjoner, jobbrelasjoner lærer - kollegaer og lærer - ledelse) ; og spørsmål knyttet til skole-/barnehage- administrasjon, -drift og -ledelse.
- Fagspesifikke tiltak ; som i dette prosjektet i utgangspunktet vil gjelde norskfaget.

Ved iverksettingen er det tenkt å benytte nyere former for fjernveiledning : primært IT-basert fjernveiledning (e-post, elektroniske konferanser) i den grad dette er tilgjengelig, men også via tradisjonell telefon og post.

Undersøkelser og forskning om nyutdanna lærere

Det hevdes at nyutdannede yrkesutøvere heller bør ansees å være i begynnelsen av enn ved slutten av prosessen med å tilegne seg profesjonelle holdninger og ferdigheter (dyktighet). Dette gjelder kanskje i særlig grad utdanning og yrkessosialisering av lærere.

I en vurdering av det norske opplæringssystemet som en kommisjon oppnevnt av OECD (1990) har gjennomført, heter det bl.a. (s. 28) :

«Finally, teachers, and particularly young teachers, should be well supported and counselled and left to find their own way. In particular, teachers just leaving initial teacher training should be regarded as being at the beginning and not the end of the acquisition of professional attitudes and skills. We were surprised to hear there was no effective periode of probation and counselling in these early years of teaching work.»

Likevel må det selvsagt stilles krav til profesjonsutdanninger generelt - og lærerutdanninger spesielt - om at de legger et så godt grunnlag som mulig for den videre yrkessosialiseringen. Dessuten må det stilles krav om tilstrekkelig kompetanse og skikkethet også i starten av yrkesutøvelsen.

Vurderinger av lærerutdanning og yrke

Undersøkelser og forskning tyder på at allmennlærerne ofte er kritiske til den grunnutdanningen de har fått.

En studie (Jordell, 1991) viser at lærergruppen gjennomgående uttrykte større misnøye med den utdanningen de har fått enn de andre yrkesgruppene som ble spurt. Mer enn halvparten av lærerne uttrykte seg negativt om sin egen lærerutdanning, og 10 % var meget lite tilfreds med det grunnlaget de hadde fått for å arbeide som lærer.

Lærerne ønsker ofte mer praksis i utdanningen, og ønsker i det hele mer praktisk orienterte studier. Disse funnene er i samsvar med funn i andre land.

I en undersøkelse av Trygve Bergem (1994) ble lærerstudenter som stod ved avslutningen av sin utdanning bedt om å vurdere de pedagogiske komponentene av utdanningen. Omkring halvparten av studentene mener at de har fått tilfredsstillende hjelp til å vite hvordan de skal takle de praktisk-metodiske spørsmålene når de kommer ut i skolen. Praksiskomponenten trekkes fram som noe av det mest positive i utdanningen. Mer enn halvparten av studentene etterlyser imidlertid hjelp og veiledning til å takle konfliktsituasjoner i og utenfor klasserommet. Mer enn en fjerdedel mener at den fagmetodiske veiledning de har fått, er for dårlig, og en betydelig gruppe av studentene etterlyser hjelp og veiledning til å takle differensieringsproblemer. (Bergem 1994)

Norskfagets plass i oppfølgingsprosjektet:

Norskfaget i lærerutdanningen er et konglomerat av delemner, og framstår helst som et kunnskapsfag. Faget som et ferdighetsfag - det vil si fagets redskapsside - blir i mindre grad ivarettatt. Nedprioritering av ferdighetsfaget norsk berøver studentene den viktigste erfaringen med faget, det pedagog og språkforsker Moslet (1999) kaller "eksemplarisk læring" som betyr å erfare faget i skolerelevante språksituasjoner. En kan med andre ord vedgå at det er først når studentene kommer ut som nyutdannede lærere i skolehverdagen at de får erfaring med norskfaget i skolerelevante kontekster. Det er da de erfarer og skaffer seg bevissthet om språkets styrende og regulerende funksjon, språkets ekspressive funksjon, språkets mestringsfunksjon, språkets heuristiske funksjon, kort sagt språket som sosial praksis, språket som "verktøy" til å takle situasjoner og relasjoner (Nilsen 1998).

Et annet sentralt punkt i norskfaget gjelder evalueringsproblematikken. Bare i liten grad gir norskfaget i lærerutdanningen rom for evaluering innenfor grunnskole-autentiske forståingsrammer - det vil si norskfaget som produkt, som situasjon, som interaksjon, kort sagt norskfagets funksjon i samspillprosesser og som samarbeids-læring (Moslet 1999: 13). Evalueringsproblematikken er et av fire punkt som løftes fram i oppsummeringskapitlet i elevtekstforskeren Nilsens nylig avsluttede doktorgradsavhandling (1999: 259f.).

LU98 : 'Lærerutdanning. Mellom krav og ideal' (NOU 1996:22)

I utredningen om ny lærerutdanningsreform (LU98) (NOU 1996:22) ble det foreslått å innføre et *kandidatår* med oppfølging og veiledning av nye lærer-kandidater. I NOU-utredningen ble kandidatåret koblet sammen med *skikkethets-vurdering* av de nye lærerne. Forslaget om kandidatår ble som kjent ikke vedtatt.

Behovet for en oppfølging av nyutdannede lærere er likevel godt dokumentert i NOU-utredningen, og dette behovet er erkjent av de fleste som har med lærer-utdanning å gjøre, inklusive fagmyndighetene i KUF.

NOU-utvalget slutter seg til vurderingen fra OECD-kommisjonen (ovenfor) og mener det er på høg tid å opprette en systematisk veiledning og oppfølging av nyutdannede lærere. Undersøkelser blant lærere tyder på at det som i størst grad preger deres egen praksis, er det de selv har opplevd som elever og de inntrykk de får på sin første arbeidsplass (Jordell 1989). Lærerutdanningen alene later dermed ikke til å bety så mye som man kanskje skulle tro. Oppfølging og veiledning bl.a. fra den institusjonen som har gitt lærerutdanningen, vil være et interessant virkemiddel for å knytte lærerutdanningen nærmere sammen med starten på læreryrket. En slik oppfølging vil kunne hjelpe kandidatene i vesentlig større grad enn tidligere til å omsette egen utdanning til praktisk handling og til kritisk refleksjon over egen yrkesutøvelse.

Mange sider ved en lærers arbeid læres bare gjennom praksis. Deler av dette lærer studentene gjennom praksisperiodene i lærerutdanningen, men disse periodene er relativt korte. I tillegg arbeider ofte mange lærerstudenter sammen i forholdsvis store grupper, og store deler av tiden er en øvingslærer til stede sammen med studentene. Alt dette fører til at

pedagogisk praksis får en lite realistisk ramme i forhold til de arbeidsforhold lærere møter i framtidig yrke. Gjennom oppfølging og veiledning vil de nyutdannede lærerne både møte en realistisk arbeidssituasjon og få råd og veiledning knyttet til en rekke av de oppgavene de må mestre som selvstendige yrkesutøvere (bl.a. ledelse og administrasjon av barnehager og skoler, kontakt med hjem, foreldre og foresatte, kontakt med samarbeids-institusjoner utenfor barnehage og skole, erfaring

med barnehage og skoler som lokale kultur- og ressursentra).

NOU-utvalget forutsetter at lærerutdanningsinstitusjonene må ha ansvar for oppfølging og veiledning av sine nyutdannede lærere ved den arbeidsplass de selv velger som sin første arbeidsplass, bl.a. ved bruk av fjernveiledning. Bruk av ny kommunikasjonsteknologi (f.eks. e-post og elektroniske konferanser) vil også gi de nyutdannede lærerne mulighet for innbyrdes kontakt og dermed mulighet til å skape et sosialt læringsmiljø i forlengelse av lærerutdanningen. Etter NOU-utvalgets mening kan dette i tillegg bidra til å bygge opp bedre IT-kompetanse blant lærere.

(NOU 1996:22, s. 126 - 127)

Oppfølging av nyutdannede lærere ved HiNe

Også lokalt ved HiNe er det en økende erkjennelse av behov for oppfølging og veiledning av nyutdannede lærere. Denne erkjennelsen har dels basis i NOU-utredningens fokusering på behovet for oppfølging etter endt ordinær utdanning, men er også helt i samsvar med egne erfaringer som lærerutdannere.

Man har innsett behovet for å sette lærerkandidatene bedre i stand til å møte det såkalte 'praksissjokket' som de utsettes for når de med basis i kunnskaper og innsikt fra den relativt avskjermete studiesituasjonen konfronteres med 'virkeligheten' i sin første jobb som lærer.

Generelt er en ved HiNe også opptatt av å gjøre lærerutdanningen mer yrkes- og praksisrettet, bl.a. i samsvar med ny Rammeplan for 4-årig allmennlærerutdanning (LU98), og å kvalifisere studentene/lærerne ut fra de krav som reformene i grunnskolen (L97) og endringene i barnehagen stiller. Vi antar at en mer systematisk oppfølging og veiledning av nyutdannede lærere kan bidra til dette, sammen med de tilbakemeldingene vi kan få fra de nyutdannede lærerne om den høgskolebaserte og øvingsskole-/barnehagebaserte lærerutdanningen.

HiNe har siden studieåret 97/98 gjort visse forsøk på oppfølging av nyutdannede lærere

:

- En 'Trøste- og bære -telefon' med tilbud om å ringe høgskolen og få snakke med en fagperson (2 timer pr. uke).
- Et 'praksisseminar' ved HiNe der nyutdannede lærere la fram erfaringer fra sitt første arbeidsår som lærer/førskolelærer, og drøftet disse med 3.- (og 4.-)års- studenter og lærere.
- En invitasjon og oppfordring til nye lærere om å skrive 'praksisdagbok' med sikte på å lage en "Praksis-bok for nye lærere".

Både 'Trøste- og bære -telefonen' og 'praksisseminaret' ble svært positivt vurdert av så vel nyutdannede lærere som fagpersonale fra HiNe i den evalueringen som ble gjennomført våren -98.

Litteratur :

Bergem, Trygve (1994) : Tjener - aldri herre. Om lærerutdanning og yrkesetiske holdninger. NLA-forlaget, Bergen.

Jordell, Karl Øyvind (1989) : Lærerlærling. I Jordell, K.Ø. og Aamodt, P.O. (red.): Lærere fra kall til lønnskamp. Tano, Oslo.

Jordell, Karl Øyvind (1991) : Er lærere utilfredse? Utdanning og arbeid.

Rapport 13/91 NAVFs Utredningsinstitutt, Oslo.

Norges off. utredninger (1996) : Lærerutdanning. Mellom krav og idéal. NOU 1996:22, Akademika, Oslo

OECD (1990) : Reviews of National Policies for Education. Norway.

Litteratur om norskfaget:

Moslet, I. (red. 1999): Norskdidaktikk. Ei grunnbok. Tano. Aschehoug.

Nilsen, H. (1998): Språk som sosial praksis. Spesialpedagogikk 5/1998, 34-39.

Nilsen, H. (1999): På leiting etter tekstens implisitte leser. dr. avhandling (ikke publ.).

HF-fakultetet, NTNU.

Lenker

til andre kilder og dokumenter som kan være av interesse.

Skolenettet - skolenes portal mot internett. Skulenettet heiter nynorskutgåva.

Stortingsmelding nr. 48 (1996-97), Om lærarutdanning

Her finn du kortversjonen av den samme.

NOU 1996:22 LÊrerutdanning. Mellom krav og ideal.

Til hjelp i undervisninga - prosjektarbeid for studentar på IT-1 for lærarar i Volda

Broen og den blå hesten - handlingsplan for de estetiske fagene og kulturdimensjonen i skolen.

"Kultur og utdanning mot tusenårsskiftet" - Tale holdt av utdanningsminister Jon Lilletun

Læreplanen i kunst og håndverk - konsekvenser for opplæringen

Metodisk veiledning - Hvordan arbeide med faget? Eksempler og ideer for kunst og håndverk i L97

Reform 97 - aktuell informasjon fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF)

Kunnskapsløs kunnskapspolitik av tidligere undervisningsminister Gudmund Hernes
Dagbladet 12.09.99

Lærer og elev anno 2000 Av Jon Lilletun, kyrkje-, utdannings- og forsknings-minister
Dagbladet 02.09.99

Lærerlønningen kan gå i taket Nettavisen 18.10.99

Lærebøker og identitet Håkon Rune Folkenborg, lektor [1. nov]

LÊrerens yrkesetikk: Se hva svenske IÊrere sier!

Norsklærarar i vidaregåande har sitt eige "Norske Hus" på kunnskapsnettet.

Her kan du finna mykje interessant stoff om norskfaget.

Språkrådets vevsted.

Norsk språkråd har heimeside med mykje artig og nyttig om språk. Den finn du her.

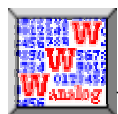
Tips

Konkrete metodiske tips for ulike klassetrinn, fag, temaorganisering o.s.v..

IKT og norskfaget; En hjemmeside utarbeidet av en av Høgskolens norsklærere.

Eventyr er ein sjanger innafor folkediktinga som mange er glade i og opptekne av. Dette gjenspeglar seg også på nettet. Prøv t.d. desse lenkene: Prosjekt Runeberg: Norske folkeeventyr, eventyrsida eventyr.no. , eller den enormt innhaldsrike sida om norske sagn og eventyr. Eller kos deg med dei meir didaktisk orienterte sidene Eventyr - et prosjekt i norsk nettskole - 6. klasse og Det var en gang ... . Du vil kanskje sjå på H. C. Andersen, eller kanskje eventyr frå andre verdensdeler, til dømes Japanese Fairy Tales.

VEDLEGG 8 : Statistikk over nettbesøk

Web Server Statistics for [http://it.hinesna.no]

Program started at Sun-14-Apr-2002 13:06.

Analysed requests from Wed-13-Mar-2002 07:03 to Sat-13-Apr-2002 10:54 (31.16 days).

General Summary

(Go To: [Top](#): General Summary: [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
[Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#):
[Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#):
[Request Report](#))

This report contains overall statistics.

(Figures in parentheses refer to the 7-day period ending 13-Apr-2002 23:59).

Successful requests: 434 (117)

Average successful requests per day: 13 (16)

Successful requests for pages: 357 (100)

Average successful requests for pages per day: 11 (14)

Distinct files requested: 29 (28)

Distinct hosts served: 95 (39)

Corrupt logfile lines: 349

Unwanted logfile entries: 539,064

Data transferred: 1.132 megabytes (314.001 kilobytes)

Average data transferred per day: 37.216 kilobytes (44.857 kilobytes)

Monthly Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): Monthly Report: [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
[Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#):
[Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#):
[Request Report](#))

This report lists the activity in each month.

Each unit (■) represents 5 requests for pages or part thereof.

month: reqs: pages:

-----: ----: -----:

Mar 2002: 247: 204:

Apr 2002: 187: 153:

Busiest month: Mar 2002 (204 requests for pages).

Daily Summary

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): Daily Summary: [Hourly Summary](#): [Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#): [Request Report](#))

This report lists the total activity for each day of the week, summed over all the weeks in the report.

Each unit (■) represents 2 requests for pages or part thereof.

day: reqs: pages:

---: ---: ----:

Sun: 61: 53:

Mon: 48: 36:

Tue: 54: 41:

Wed: 97: 82:

Thu: 46: 36:

Fri: 97: 84:

Sat: 31: 25:

Hourly Summary

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): Hourly Summary: [Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#): [Request Report](#))

This report lists the total activity for each hour of the day, summed over all the days in the report.

Each unit (■) represents 2 requests for pages or part thereof.

hour: reqs: pages:

----: ----: ----:

0: 3: 3:

1: 9: 8:

2: 8: 8:

3: 4: 4:

4: 0: 0:

5: 1: 1:

6: 2: 2:

7:	2:	2:	
8:	7:	4:	
9:	33:	24:	
10:	29:	20:	
11:	6:	3:	
12:	26:	24:	
13:	61:	54:	
14:	63:	55:	
15:	36:	33:	
16:	30:	23:	
17:	27:	20:	
18:	14:	8:	
19:	5:	4:	
20:	31:	24:	
21:	13:	11:	
22:	5:	5:	
23:	19:	17:	

Domain Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
Domain Report: [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System
Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#):
[Request Report](#))

This report lists the countries of the computers which requested files.

Listing domains, sorted by the amount of traffic.

reqs: %bytes: domain

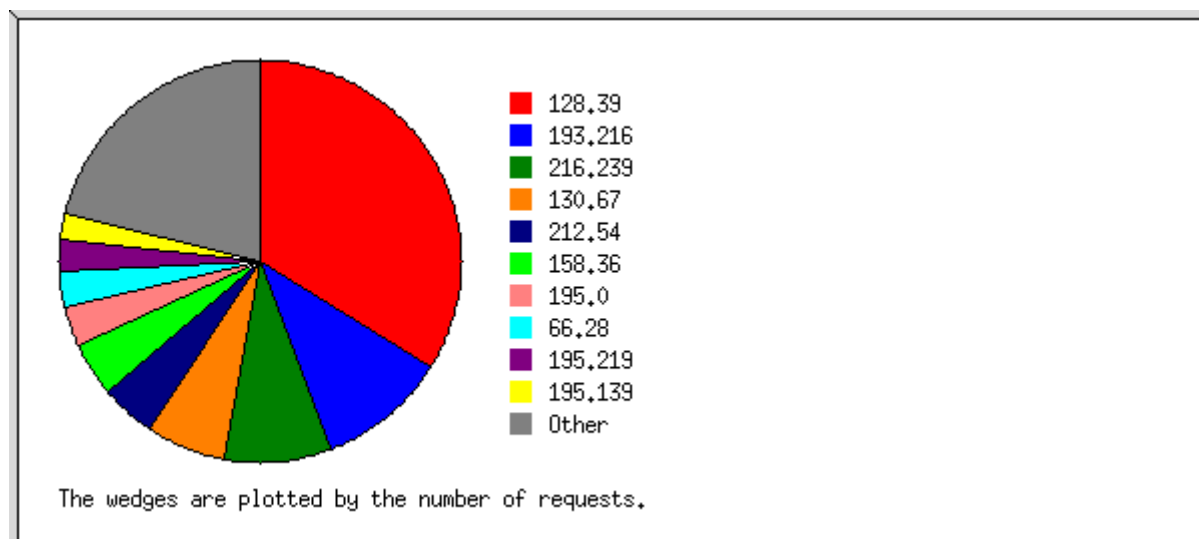
----: -----: -----

434: 100%: [unresolved numerical addresses]

Organisation Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
Domain Report: Organisation Report: [Search Word Report](#): [Operating System
Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#):
[Request Report](#))

This report lists the organisations of the computers which requested files.

Listing the top 20 organisations by the number of requests, sorted by the number of requests.

reqs: %bytes: organisation

----: -----: -----

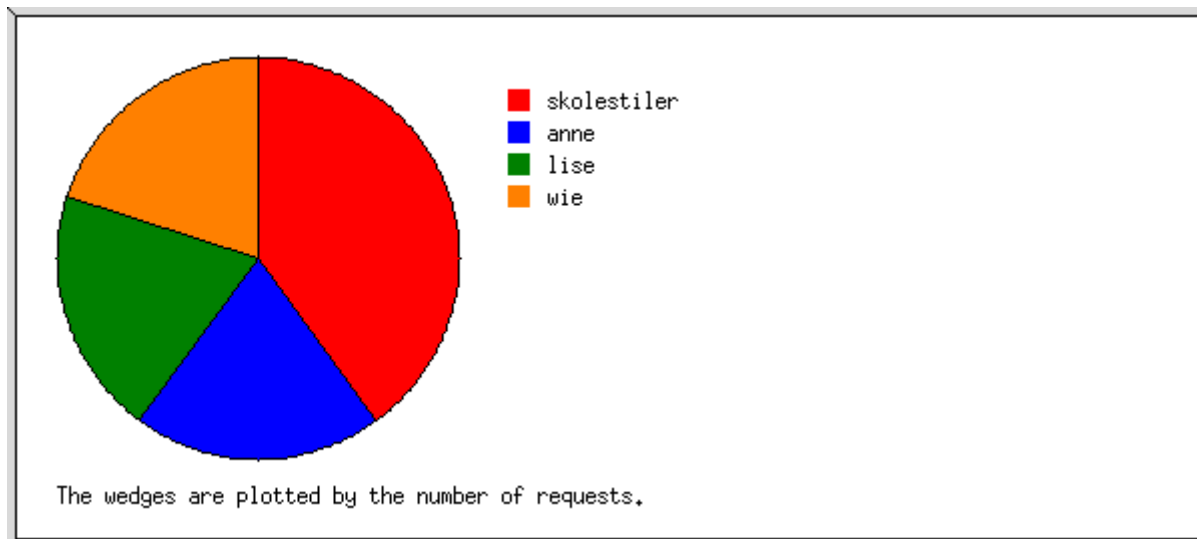
147: 14.68%: 128.39
 45: 11.46%: 193.216
 37: 6.57%: 216.239
 28: 11.66%: 130.67
 19: 5.28%: 212.54
 19: 6.15%: 158.36
 14: 5.49%: 195.0
 13: 2.78%: 66.28
 11: 4.56%: 195.219
 9: 3.64%: 195.139
 9: 3.64%: 158.38
 8: 1.51%: 216.35
 8: 1.17%: 65.214
 6: 1.34%: 212.186
 6: 1.83%: 80.212
 6: 1.34%: 153.110
 6: 1.89%: 193.217
 6: 1.34%: 213.142
 4: 1.26%: 138.62
 4: 1.26%: 193.215
 29: 11.13%: [not listed: 17 organisations]

Search Word Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
[Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System](#)
[Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#):
[Request Report](#))

This report lists which words people used in search engines to find the site.

Listing query words, sorted by the number of requests.

reqs: search term

----: -----

2: skolestiler

1: anne

1: lise

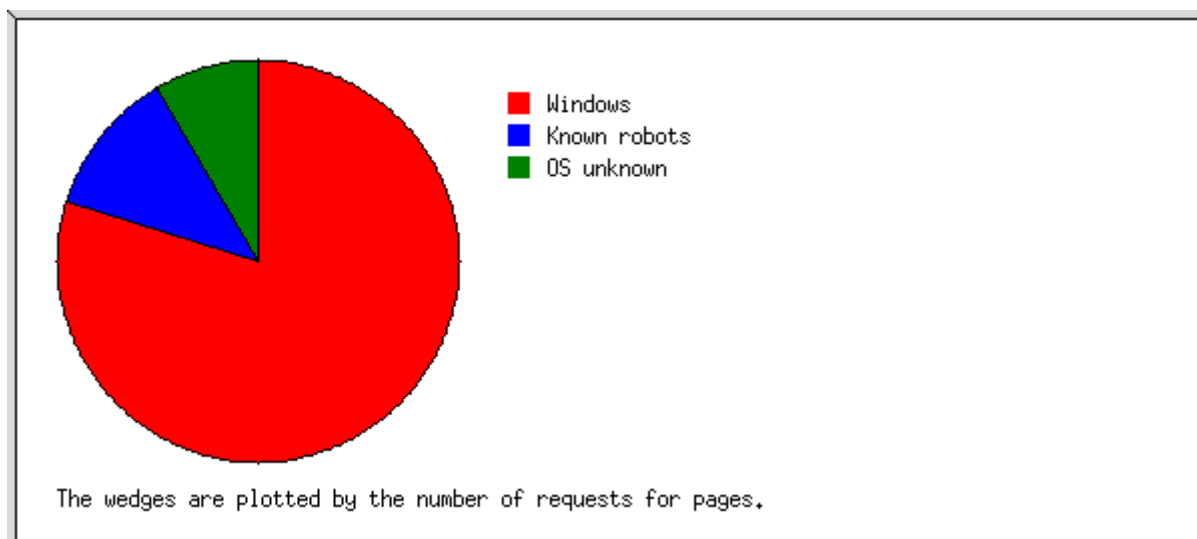
1: wie

Operating System Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
[Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System](#)
[Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#):
[Request Report](#))

This report lists the operating systems used by visitors.

Listing operating systems, sorted by the number of requests for pages.

no.: reqs: pages: OS

---: ---: ----: --

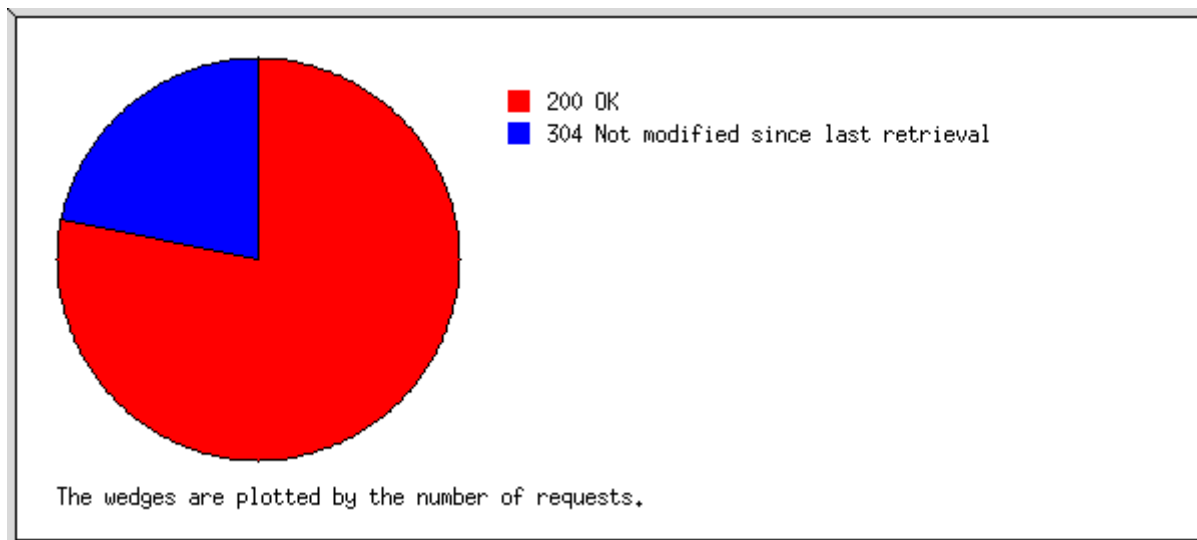
1:	359:	285:	Windows
	: 216:	179:	Windows 98
	: 50:	39:	Windows XP
	: 47:	35:	Windows 2000
	: 35:	26:	Windows NT
	: 7:	4:	Windows ME
	: 4:	2:	Windows 95
2:	44:	42:	Known robots
3:	31:	30:	OS unknown

Status Code Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#): [Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#): [Request Report](#))

This report lists the HTTP status codes of all requests.

Listing status codes, sorted numerically.

reqs: status code

----:-----

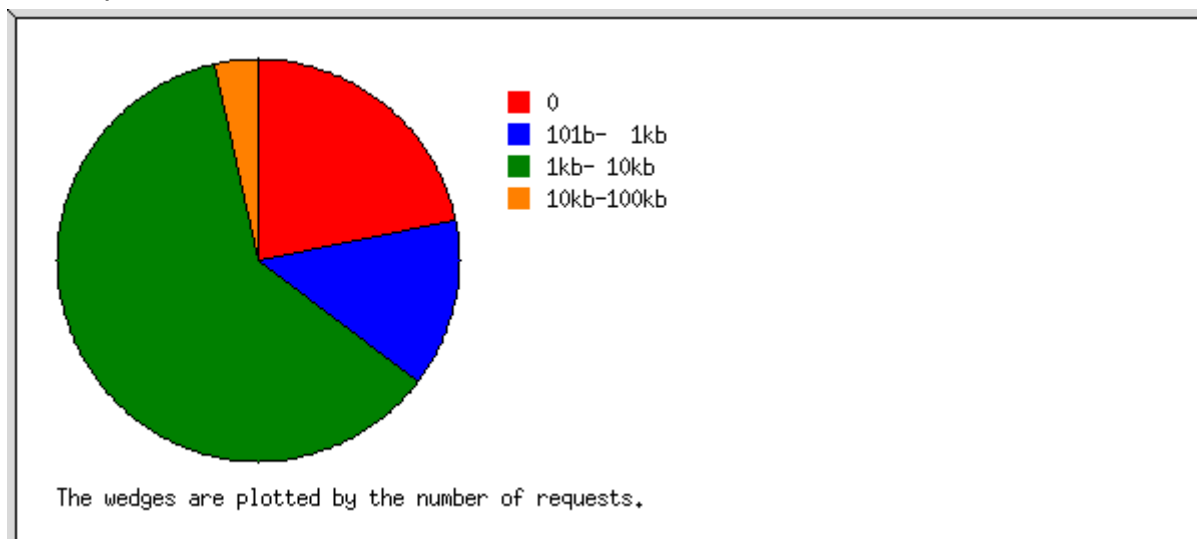
339: 200 OK

95: 304 Not modified since last retrieval

File Size Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#): [Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#): [Request Report](#))

This report lists the sizes of files.

size: reqs: %bytes:

-----:---:-----

0: 95: :

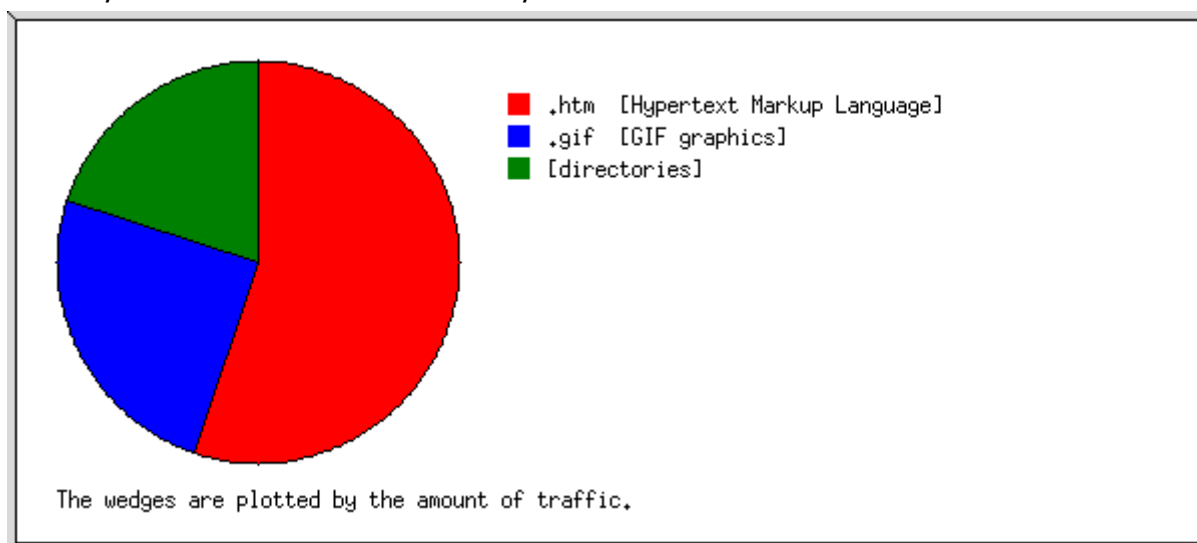
1b- 10b: 0: :

11b- 100b: 0: :
 101b- 1kb: 58: 3.17%:
 1kb- 10kb: 266: 68.99%:
 10kb-100kb: 15: 27.85%:

File Type Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
[Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#):
[Status Code Report](#): [File Size Report](#): File Type Report: [Directory Report](#):
[Request Report](#))

This report lists the extensions of requested files.

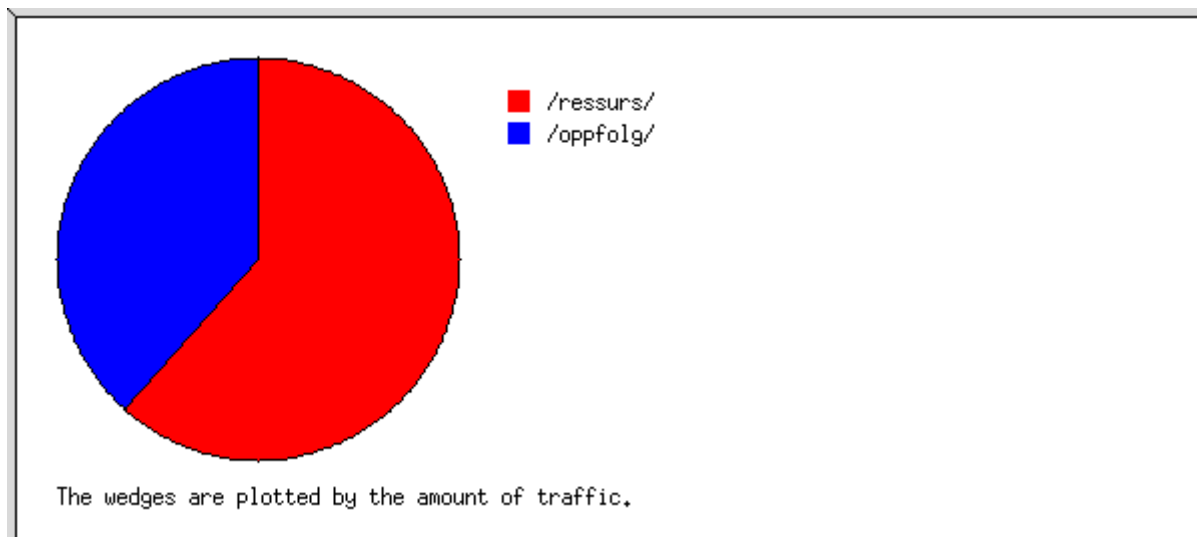
Listing extensions with at least 0.1% of the traffic, sorted by the amount of traffic.

```
reqs: %bytes: extension
----: -----: -----
235: 55.05%: .htm [Hypertext Markup Language]
 77: 24.93%: .gif [GIF graphics]
122: 20.03%: [directories]
```

Directory Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
[Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#):
[Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): Directory Report:
[Request Report](#))

This report lists the directories from which files were requested. (The figures for each directory include all of its subdirectories.)

Listing directories with at least 0.01% of the traffic, sorted by the amount of traffic.

reqs: %bytes: directory

----: -----: -----

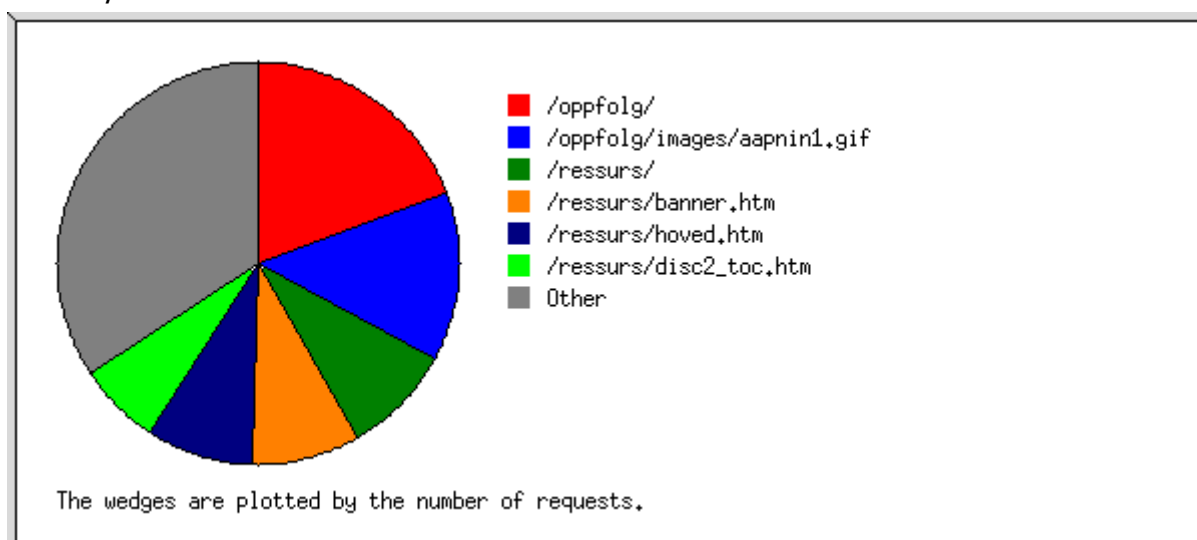
282: 61.47%: /ressurs/

152: 38.53%: /oppfolg/

Request Report

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#): [Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#): [Request Report](#))

This report lists the files on the site.

Listing files with at least 20 requests, sorted by the number of requests.

reqs: %bytes: last time: file

----: -----: -----: ----

84: 17.98%: 13/Apr/02 10:54: [/oppfolg/](#)
59: 19.04%: 13/Apr/02 10:54: [/oppfolg/images/aapnin1.gif](#)
38: 2.05%: 12/Apr/02 23:04: [/ressurs/](#)
38: 4.06%: 12/Apr/02 23:10: [/ressurs/banner.htm](#)
37: 3.78%: 12/Apr/02 23:11: [/ressurs/hoved.htm](#)
29: 2.74%: 12/Apr/02 23:51: [/ressurs/disc2_toc.htm](#)
149: 50.36%: 13/Apr/02 00:30: [not listed: 19 files]

This analysis was produced by [analog 5.22](#).

Running time: 16 seconds.

(Go To: [Top](#): [General Summary](#): [Monthly Report](#): [Daily Summary](#): [Hourly Summary](#):
[Domain Report](#): [Organisation Report](#): [Search Word Report](#): [Operating System](#)
[Report](#): [Status Code Report](#): [File Size Report](#): [File Type Report](#): [Directory Report](#):
[Request Report](#))

Fredrikke – Organ for FoU-publikasjoner – Høgskolen i Nesna

Fredrikke er en skriftserie for mindre omfangsrige rapporter, artikler o.a som produseres blant personalet ved Høgskolen i Nesna. Skriftserien er også åpen for arbeider fra høgskolens øvingslærere og studenter.

Hovedmålet for skriftserien er ekstern publisering av Høgskolen i Nesnas FoU-virksomhet. Høgskolen har ikke redaksjonelt ansvar for det faglige innholdet.

Redaksjon

Hovedbibliotekar

Trykk

Høgskolen i Nesna

Omslag

Grafisk design: Agnieszka B. Jarvoll

Trykk: Offset Nord, Bodø

Opplag

Etter behov

Adresse

Høgskolen i Nesna

8701 NESNA

Tlf.: 75 05 78 00 (sentralbord)

Fax: 75 05 79 00

E-postmottak: ninfo@hinesna.no

Oversikt utgivelser Fredrikke

Hefter kan bestilles hos Høgskolen i Nesna, 8700 Nesna, telefon 75 05 78 00

Bestilling via Internett: http://www.hinesna.no/bibliotek/component/option,com_mosforms/mosform,1/Itemid,61/

Nr.	Tittel/forfatter/utgitt	Pris
<u>2004/7</u>	Prosessen bak det å ta i bruk mappe som pedagogikk og vurderingsform / Tom Erik N. Holteng og Hallstein Hegerholm	60,-
<u>2004/6</u>	Utdanning og forskning innenfor samiske miljø på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 22. – 23.januar 2004 / Knut Berntsen (red.)	70,-
<u>2004/5</u>	Behov for kompetanseheving innenfor reiselivsnæringa på Helgeland / Knut Berntsen og Ole Johan Ulriksen	35,-
<u>2004/4</u>	Evaluering av databasert undervisning av 3Bi ved Sandnessjøen videregående skole / Johannes Tveita	20,-
<u>2004/3</u>	Skolens verdigrunnlag i et rawlsiansk perspektiv / Ole Henrik Borchgrevink Hansen	25,-
<u>2004/2</u>	Multiplikasjon i småskole og på mellomtrinnet / Bente Solbakken (red.)	45,-
<u>2004/1</u>	Humanistisk eklektisme i spesialpedagogisk rådgivning / Oddbjørn Knutsen	45,-
<u>2003/9</u>	RedBull NonStop 2002 : utveckling av et web-baserat resultatrapporteringsystem för en 24 timmars mountainbike tävling / Peter Östbergh	50,-
<u>2003/8</u>	"Kan du tenke deg å jobbe for Høgskolen i Bodø" : om Høgskolen i Nesnas etablering av informatikkutdanning i Mo i Rana / Geir Borkvik	25,-
<u>2003/7</u>	Lærerutdannere i praksisfeltet : hospitering i barnehage og grunnskole / Oddbjørn Knutsen (red.)	55,-
<u>2003/6</u>	Teori og praksis i lærerutdanning / Hallstein Hegerholm	50,-
<u>2003/5</u>	Nye perspektiver på undervisning og læring : nødvendige forskende aksjoner med mål om bidrag av utvidet innhold i lærerutdanningen / Jan Birger Johansen	30,-
<u>2003/4</u>	"Se tennene!" : barnetegning – en skatt og et slags spor / Nina Scott Frisch	35,-
<u>2003/3</u>	Responsgrupper : en studie av elevrespons og gruppekultur - norsk i 10.klasse våren 2003 Korgen sentralskole / Harald Nilsen	80,-
<u>2003/2</u>	Informasjonskompetanse i dokumentasjonsvitenskapelig perspektiv / Ingvill Dahl	40,-
<u>2003/1</u>	"Det handler om å lykkes i å omgås andre" : evalueringsrapport fra et utviklingsprosjekt om atferdsvansker, pedagogisk ledelse og sosial kompetanse i barnehager og skoler i Rana, Hemnes og Nesna kommuner i perioden 1999-2002 / Per Amundsen	80,-
<u>2002/1</u>	Augustins rolle i Albert Camus' Pesten / Ole Henrik Hansen	35,-
<u>2001/6</u>	Etniske minoritetsrettigheter og det liberale nøytralitetidealet / Ole Henrik Hansen	35,-
<u>2001/4</u>	Evaluering av prosjekt "Skolen som grendesentrum" / Anita Berg-Olsen og Oddbjørn Knutsen	70,-
<u>2001/3</u>	Fra Akropolis til Epidaurus / Tor-Helge Allern	40,-
<u>2001/2</u>	Hvordan organisere læreprosessen i høyere utdanning? / Erik Bratland	45,-
<u>2001/1</u>	Mjøss-utvalget og Høgskolen i Nesna : perspektiver og strategiske veivalg / Erik Bratland	30,-

<u>2000/11</u>	Implementering av LU98 / Knut Knutsen	120,-
<u>2000/9</u>	Moralsk ansvar, usikkerhet og fremtidige generasjoner / Kristian Skagen Ekeli	40,-
<u>2000/8</u>	Er dagens utdanningsforskning basert på behavioristisk tenkning? : drøfting av TIMSS' læreplanmodell fra et matematikdidaktisk synspunkt / Eli Haug	90,-
<u>2000/7</u>	Sosiale bevegelser og modernisering : den kommunikative utfordring / Erik Bratland	50,-
<u>2000/6</u>	Fådeltskolen - "Mål og Mé" / Erling Gården og Gude Mathisen	60,-
<u>2000/4</u>	Bidrar media til en ironisk pseudo-offentlighet eller til en revitalisering av offentligheten? / Erik Bratland	40,-
<u>2000/3</u>	FoU-virksomheten ved Høgskolen i Nesna : årsmelding 1998 / Hanne Davidsen, Tor Dybo og Tom Klepaker	35,-
<u>2000/2</u>	Maleren Hans Johan Fredrik Berg / Ann Falahat og Svein Laumann	150,-
<u>2000/1</u>	TIMSS-undersøkelsen i et likestillingsperspektiv : refleksjoner rundt dagens utdanningssektor og visjoner om fremtiden / Eli Haug.	30,-
<u>1999/2</u>	Kjønn og interesse for IT i videregående skole / Geir Borkvik og Bjørn Holstad	20,-
<u>1999/1</u>	Fortellingens mange muligheter : fortellingsdidaktikk med analyseeksempel / Inga Marie Haddal Holten og Helge Ridderstrøm.	70,-